

શ્રિનિત્યનિયમસાટિક

—*—

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર
ગામ ટીટોડાના
જાસી ગોવરધન દેવરામ.

—*—

મુ'બદ્દ:-

પારસી પ્રોટીંગ પ્રેસમાં છપાવ્યું.

—*—

આ ગ્રંથના સર્વે પ્રકારના હક
પ્રસિદ્ધ કરનારે સ્વાધિન રાખ્યાછે.

—*—

સવંત ૧૯૪૬—શને ૧૮૮૯

—*—

કીંમત ૦૧ = આના.

સુચના પત્ર.

—:૦:—

આ નીત્ય નીયમનો ગ્રંથ અમે ચાર જાતીના સુ-
ચારોને માટે ઘણી મેહેનત કરી ઘણા જુના ગ્રંથ શોધી
ને ઘણાક સુચારોના મતથી છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્યો છે. તે
પ્રસિદ્ધ કરવાનું કારણ નીચે મુજબ.

હાલ કળજીગમાં થોડી બુદ્ધિને આલ્પા યુષ્યનાં મનુ-
ષ્ય થયાં છે. તેથી કરીને પોતાના કુળ ધર્મ ઉપરથી અ-
સ્તા ઉડી ગઇ છે તેથી પોતાના કુળ ધર્મનાં આચરણ
કાઠ કરતા નથી તે પોતાના લોભમાં ગુચાએલા થઇને
તે કીયા લાગ કરી બેઠા છે તેથી કરી થોડે થોડે વિશ્વ-
કર્મનો ધર્મ લોભ થઇ ગયો છે જેમને જ્ઞનોઈ દેવાનો
અધીકાર છે તેમને પણ પોતાની સંધ્યા ગાયત્રી નીવારણ
મંત્ર આવડતાં નથી કેમકે તે બાબત ઉપદેશ કરનાર
કોઈ નથી તે ઉપદેશ કરનાર હોયતો તેને આશરો આ-
પી ધર્મની વરધી કરવામાં લક્ષ રાખતા નથી એવા
અસ્તા રહીતા થઇ ગયેલા જોવામાં આવે છે. માટે સં-
સારમાં પ્રથમ ધર્મ કીયો કે પોતાની જાતી ધર્મનાં ખટ
કર્મ, તે પછી બીજી સરવે કરવું એવું વિશ્વકર્મનું વિ-
શ્વકર્મ પુરાણના અગીઆરમા અધ્યાયના ૧૨૯ ને ૧૩૦
મા શ્લોકમાં વચન છે

શ્લોક ॥ મમવંશસમુત્પન્નાગાયત્રિમંત્રવર્જિતા ॥

મંત્રનવાર્ણવંનેવસંધ્યાવંદનવર્જિતા ॥ ૧ ॥

તેમેવંશસમુત્પન્નાકુલાંગારોભવેત્કૃત્વં ॥

જારગભભિવેત્શિલ્પિસંસ્કારોર્વાર્જિતાયદા ॥ ૨ ॥

અર્થ ॥ વિશ્વકર્મા—મારા વંશમાં ઉત્તમ થઇને ગાયત્રી સંધ્યાને નીવાર્ણ મંત્ર જેને નથી આવડતાં તે કરતો. પણ નથી ॥ તે પુરુષ મારા વંશમાં કેવળ અંગારા. સમાન ઉત્તમ થયેલો અથવા વરણશંકર સમાન હું માનું છું એવું મારું વચન છે એ મારું વચન જે પુરુષ ઉલંઘન કરેછે તેને ધન પુત્ર પોત્રાદીક આદી અને ક તરેનાં કષ્ટ આપું છું.

આવી રીતે વિશ્વકર્માનું વચન છે માટે એ વિશ્વ-કર્મા ચારે જાતીના સુચારોના પીતામહ છે. ને તેમને પીતાના વડીલ માનવાજ જોઇએ ને તેમનાં કહેલાં વચન અવ-સ્થ પાળવાં જે પુરુષ પીતાના આપનું વચન નથી પાળતો તે પુત્ર નરકનો અધીકારી છે એમ શાસ્ત્રમાં પણ કહેછે નાટે એ વચન પરમાંજો સરવેને વરતવું જોઇએ ॥

જુઓને વિશ્વકર્માએ બ્રાહ્મણના કુળમાં અવતાર લીધો હતો ને સરવે બ્રહ્મકર્મને વરતા હતા તેમના વંશ માં હાલ જોવા જઇએ તો કેવળ સુદ્રના સમાન. કર્મને વરતવાળા થઇ ગયાછે એવું સ્પષ્ટ દેખાય છે, માટે

આવી જે કુચાલ, પોતાની જાતીમાંથી નીકળી જાય તે
 સરવે સારાં આચર્યું વરતે તેટલા માટે કરીને સદચર
 સ્ત સુધારોએ મદદ કરી આ ગ્રંથ છપાવ્યો છે, ધનછે
 તેમનાં માત પીતાને કે પોતા ઈષ્ટદેવ ઉપર આસ્તા તે
 જાતી સદમાર્ગ વરતે એવી ઉમેદવારી ધરાવેછે એવા પુ
 રુષો વિશ્વકર્માએજ આ કળગ્તુગમાં પ્રગટ કર્યા હશે
 માટે ચાર જાતીના સુધારોને એ સદચરસ્ત સુધારોની ત
 થા અમારી નમ્રતા પુર્વક વીનતી છે કે આ ગ્રંથ સરવે
 ની જાતીમાં પ્રસિદ્ધ કરવો જોઈએ તે એક બીજાને ઉ
 પદેશ કરી પુસ્તક લેવરાવી ન બાંહેધ હોય તેને બજા
 વવો એમ કરતાં સરવે જાતીમાં ઘણો સુધારો થઈ જ
 શે. આ પુસ્તક બીજી કોઈ જાતીને આપવું નહીં તે
 બજાવવું પણ નહીં પોતે તેની દરરોજ પુનઃ કરવી તે
 પાઠ કરવો અમે જો બીજા કોઈને આપીએ તો અમા
 રા ધર્મથી બહીરમુખ હોઈએ કૃત્ત ચાર જાતના સુધાર
ને માટેજ છે. આથી વીરોષ જો જ્ઞાન મેળવવું હોય
 તેને વિશ્વકર્માની કથા સાંભળવી તો તમામ ધર્મ જણા
 ઇ આવશે. એ કથા અમારી પાસે સંસ્કૃત છે જેને સાં
 ભળવાની મરજી હોય તો અમને બોલાવશે તો ત્યાંહાં
 જઈ વાંચી સંભળાવીશું. ધતી.

જ્ઞેશી ગોવરધન દેવરામ ગામ દીરાડા
 પ્રગણે કલોલ. જીલે. કડી.

બાહર ખખર.

ગ્રંથ મળવાનાં ઠેકાણાં

મુ.—મુંબાઇ

મજગામમાં સુતાર જીવજી મોરારને ઘેરથી મળશે
વચલા ભોષવાડામાં સોની બોધાબાઇ નાતાભાઇના
માળામાં કરતાની પાસેથી મળશે.

જલે એમદાવાદ પ્રગણે કલોલ ગામ ટીટોડામાં.
અમારે ઘેરથી મળશે હલાકે મહીકાંદા ગામ પેથાપુરમાં.
અમારે ઘેરથી મળશે.

આ ગ્રંથ જેને બહારગામ મંગાવવો હશે તેની
પાસેથી ટપાલ ખરચ ૦)—લેવામાં આવશે નાણાં પ્રથમ
મોકલશે તેને મોકલવામાં આવશે.

આ સીવાય જેવી ગ્રંથમાં બે છપ્પીઓ છે તેવી
મીતરેલી છપ્પીઓ કાઢવાતી છે માટે જેને લેવી હોય
તેને પોતાનું નામ અમારી ઉપર મોકલવું કીમત જેટલું
ની રૂ.—૧ થશે નવ છંદ પોલી બાર છંદ લખી થશે.

॥ श्रीगणेशायनमोनमः ॥

॥ श्रीविश्वकर्मायनमोनमः ॥

॥ अथश्री विश्वकर्मात्रीत्रिकाल
संध्यालिख्यते ॥

॥ श्रीसंध्याप्रारंभ ॥

प्रथम सुध्य जलवडे करीने स्नान
करवुं स्नान करती वખते ગંગાદીનદી-
ઓર્નુ ધ્યાન કરવું ને મુખે સ્મર્ણુકરવું
પછી ઘોત વચ્ચ પેહુરી પોતાના ઘરને
વીશે નીત્ય નીયમની જગ્યા ઉપર જઈ
પાટલો નાંખી ઉપર દરલનું આશન
નાંખીતે ઉપર ઉનનું આશન નાખી
પવીત્ર પણાથી ઉગમણું મુખ રાખી
ખેસવું. ને પછી નીત્ય નીયમ કરવું.
આચમની પવાલુને તરલાણું લેઈને
ખેસવું. ॥

॥ પ્રથમ ॥ સંધ્યાકરવી ॥

પ્રથમ ॥ આચમનકરવું ॥ કેશ

વાયનમાઃ ॥ અત્મતત્વાયસ્વાહા ॥ ૧ ॥

ગોવિંદાયનમઃ ॥ શિવતત્વાયસહા ॥ ૨ ॥

નારાયણાયનમઃ ॥ વિદ્યા તત્વાય
સ્વાહા ॥ ૩ ॥

ઐ પ્રભાતે ત્રણ મંત્ર વડે કરીને
આચમનીથી જલ લેઈ પોતાના જમણા
હાથની હથોલીમાં મુકી ત્રણવારપીવું
પછી હાથે ઘોઈ નાંખવો. ॥ પછી ॥

॥ શિખાબંધનં ॥

શીખાની ગાંઠ વાળવી ॥ પછી ભસ્મ
ધારણ કરવી ॥

॥ અથ ભસ્મ ધારણં ॥ ઔષધિતિ
વિશ્વકર્માઋષી અનુષ્ટૂપછંદઃ ॥ ભસ્મ

ધાણેતિવિનિયોઃ ॥ ભસ્મનો મંત્ર ॥
 ઔષધિવૃક્ષમુપ્પન્નં તસ્યયજ્ઞસમુદ્ભવં ॥
 વિભુતિધાર ઇશ્યામિ દિક્ષાવિશ્વસ્ય
 કારિતાં ॥ ઇતિમંત્રેણ ભસ્મ ધારણં ॥

॥ અથપ્રાશનં ॥ યથાજ્ઞિદહતે ભસ્મ
 ત્રણાકાષ્ટાદિસંગ્રહં ॥ તથાદહંતુમે
 પાપં કુરુભસ્મશુચીશુચી ॥ ઇતિમંત્રે
 ણ પ્રાશ્યઃ ॥

એ મંત્ર વડે કરીને પ્રાશન કરવું ॥

॥ અથઆચમનં પુર્વવત્ ॥

બીજી વાર આચમન કરવું પેહેલા
 ની પેઠે ॥

॥ અથ પ્રાણાયમ ॥ દશગાયત્રિ
 જપેત્ ॥

नाशीका थकी प्राणायाम करवुं ने दश
गायत्री जपवी.

॥ पुरक ॥ कुंभक ॥ रेचक

ॐ त्रैलोक्य नाडीश्रीं स्वाहा अडाव
वी प्राणायाम करती वज्रत ॥ पछी ॥

विष्णु २ वाक् २ प्राण २ चक्षु २
षोत्रं २ नाभिद्रव्य कंठ मुख शिर
शिखा बाहुभ्यां यशोबलं ॥ अपवि
त्र पवित्रेति विष्णु ऋषी अनुष्टु
पृच्छदः ॥ पवित्रकरणे विनियो
गः ॥ मंत्र ॥ अपवित्र अपवित्रोवा
सर्वस्थांगगतोपिवा ॥ यस्मरेत् पुं
न्दरिकाक्षं सबाह्याभ्यंतरशुची ॥
इति मंत्रेण पवित्रकरणं ॥

ॐ भन्वथी नल पोताने अंगे
छांटवुं.

॥ अथ संकल्प ॥ अद्यश्रीपुर्वोच-
रितं मास पक्ष तीथ्यादिसंकीर्त्य ॥
ममउपपातक क्षयार्थे प्राप्तः संध्यो
प्राशान महांकरिष्ये ॥

ॐ प्रभाते संकल्प करये। नलभुङ्गवुं॥

आधार शक्तिभ्योनमः ॥ आस-
नं ॥ अथ करं न्यासः ॥ मंत्र ॥ अगु-
ष्टाग्रेतुगोविंदं तर्जनीयाचमहिधरं मा-
ध्यमायां ऋषीकेशं अनामिकां त्रिवि-
क्रम ॥ कनिष्ठकाया न्यसेत्वीष्णु-
करमध्ये तु माधवं करपृष्ठे हरेर्विद्या-
तमणिबंधतथाश्रुतं ॥ अथ मार्जनं ॥

गङ्गेचयमुनांचैव गोदावरिचिसरस्व
ति ॥ नर्मदे सिंधुकावेरीजलेस्मिन्
सन्निधिकुरु ॥ इतिमंत्रेण मार्जनं ॥

अथ मंत्रं लक्ष्मीने पोताना शरीरने
भार्जनं ३२७

॥ अथ द्रदयादिन्यासः ॥ त्रिगुणा
त्माद्रदयाय नमः ॥ जगत्सृष्टेशिरशे
स्वाहा ॥ कृतिपतये शिखायै वषट् ॥
धिमहिकवचाय यद्हु ॥ तं नो विश्वनेत्र
त्रयाय वैषट् ॥ प्रचोदयात् अस्त्राय फ
ट् ॥ इति द्रदयादिन्यासः ॥ अथ
ध्यानं ॥ यदुद्भवासत्त्व रजस्तमोगुण
अविश्यते नाप्रथगात्मनो भवान् ॥ य

द्रष्टव्याविश्वभवाभवंतं ॥ त्वं न मामि
 विश्वकर्मानमस्ते ॥ १ ॥ कंवासुत्रां
 बुपात्रेवहतिकरतले पुस्तकं ज्ञान
 सुत्रं ॥ हंसारुढं त्रिनेत्रं शुभमुकुट
 शिरो सर्वतोवृद्धकाया ॥ त्रैलोक्यं ए
 नश्रेष्ठं सकल सुरगृहं राजहरम्यां
 दिहरम्यां ॥ देवोऽसौ सुत्रधार जगत्
 खिलहितो पातु ए विश्वकर्मा ॥ २ ॥
 इति मंत्रेण ध्यानं ॥

ॐ ऐं भं त्र वउं करीने विश्वकर्मानुं
 ध्यानधरं ॥

॥ अथ आवाहनं क्रत्वा ॥ विश्वकर्मा
 ऋषी ॥ शांखायनगोत्र ॥ त्रिप्रवरां

च चतुर्वक्त्रां चतुर्भुजाहंसवाहनसं
 स्थितां ॥ सर्वपापक्षय कुर्वाणां अ
 भिष्टज्ञानः प्रदां ॥ ब्रह्मलोकनिवाशि
 नि प्रातः संध्यानाम्नि आवाहइष्ये
 आवाहयामि ॥ इति आवाहनम् ॥
 अथन्यासः ॥ त्रीकारंपादगुष्टयो ॥
 जकारंगुल्फयो ॥ ऋकारंजंघयो ॥
 शिकारं जान्हवो ॥ विकारांउर्वो ॥
 प्रंकारंगुदे ॥ चकारंलिंगे ॥ श्युका
 रंकट्यां ॥ हकारंनाभौ ॥ पंकारं
 उदरे ॥ व्रंकारंहस्तयो ॥ वृंकारं
 द्रदये ॥ झकारंकंठे ॥ अकारंसु
 खे ॥ स्रकारं तालुदेशे ॥ वृंकारंना

शिकाग्रै ॥ श्रीकारंनेत्रयो ॥
 क्रिकारं भ्रवोर्मध्ये ॥ विश्वकृतिल
 लाटे ॥ विकार पुर्व मुखे ॥ चका
 रं दक्षणमुखे ॥ त्रिकारं पश्चिममु
 खे ॥ विकारं उत्तरमुखे ॥ प्रचोदया
 त् सर्वव्यापकं ॥ नमोदेवायअस्त्रा
 यफट् ॥ इतिन्यास ॥

॥ अथगायत्रि मंत्रेणअंजलित्रयं
 दद्यात् ॥ मंत्र ॥ ॐ त्रिगुणत्मायूविद्महे
 श्रृष्टिकर्तायूधिमहितंन्नोविश्वप्रचोद
 यात् ॥ इतिमंत्रेण अर्घदानं ॥ एही
 सुर्यसहस्रांशो तेजो राशिजगप्ते अ
 नुकंपय मांभक्त्या ग्रहाणार्घदिवाक

રઃ ॥ એભિમંત્રેણઅર્ઘત્રયંદત્વા ॥

ઉપરના મંત્રથી સુર્યનારાયણને ત્રણ
અર્ઘ આપવા. અને કોઈ કોઈ નીચેના બી-
જાં મંત્રથી પણ અર્ઘ આપેછે.

॥ ગાયાત્રિસિત્તુઅષ્ટોતેરજપેત ॥

એકસોને આઠ ૧૦૮ ગાયત્રી મંત્ર
નો જપ કરવો.

॥ નવાર્ણઈતિપ્રાતઃસંધ્યાસમાપ્ત ॥

॥ અથમધ્યાનસંધ્યા ॥ પુર્વવત્ક્રિ
યાકરવી ॥ પુર્વાહેરક્ત વસ્ત્રા રક્તાયુદ્ધા
રક્તસરવાંગ ભુષણા ॥ રક્તનેત્રેસુવિ
રુચ્યાતોગાયત્રિબ્રહ્મરુપિણી ॥ અથ મ
ધ્યાનસંધ્યાપ્રારંભ ॥ મધ્યાનેશુકલાંબ
રાશુકલવર્ણા શુકલવૃષભવાહનસં

સ્થિતો ॥ ત્રિશુલાસ્ત્રસમાયુક્તાનાગય
જોપસેવિતા ॥ અપરાન્હે ॥ શાંયસં
ધ્યાપ્રારંભ ॥ ક્રષ્ણાંબરા કૃષ્ણાવસ્ત્રા
શંખચક્રાજ્વધારિણિ ગરુડાંરૂઢયતે
નિત્યસંધ્યાવિષ્ણુરૂપીણિ ॥ ઇતિધ્યા
ત્વામાનસોપચારે સંપુજ્યંઅષ્ટોતરશ
તજપંકુર્યાત્ ॥ માલાંપુજયેત ॥

જપકરી રહ્યા પછી માલાનુ પુજન
કરવું ॥ હસ્તવેડ કરીને નમસ્કાર કરવો ॥

॥ ગાયત્રિમંત્રેણ વિભુતિવિસર્જયેત્ ॥

ગાયત્રિ મંત્ર વડે કરીને વીભુતીનું
વીસરજન કરવું.

॥ ત્રિપુટ્ચધારયેત્ ॥

ત્રિપુટ્તીલ કરવું ઐરલે આકુ
તીલક કરવું.

॥ संध्याविसर्जयेत् ॥

५६१ संध्यानुं वीक्षन् न ३२धुः.

संध्याकालेच मध्यान्ये प्रातःसंध्या
उपशितां ॥ संपूर्णा कुरुमेदेवै ब्रह्मा
णिशिववैष्णवी ॥ इतिश्रीत्रिकालसं
ध्यासमाप्त संपूर्ण ॥

अथगायत्रिमंत्र ॥ ॐत्रिगुणात्मा
यूविद्महे श्रष्टीकर्ताय धिमहितंनो
श्विप्रचोदयात् ॥

॥ आथनवार्णमंत्र ॥

ॐह्रींह्रींह्रीं त्रिगुणात्मायजग
त्सृष्ट्वेनमः॥

ॐ भद्रा भंत्र वीक्षन् नो ३२धुः ॥

नो आह्वयनीश नमः करोते तथी वीश्व
करोमा सदायै प्रसन्न रह्ये.

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ श्रीविश्वकर्माय नमः ॥

अथ श्रीमद्विश्वकर्मानुं

सटिक स्तोत्र ॥ देवस्तुति

अस्य श्रीविश्वकर्मास्तोत्रमंत्रस्य

ब्रह्माकृषी कृतिपतिविश्वकर्मादेवता

अनुष्टुप्छंदः ॥ कृतिशक्ति ॥ श्रीवि

श्वकर्माप्रित्यर्थं विश्वकर्मास्तोत्र मं

त्रस्य जपे विनियोगः ॥

॥ अथ ध्यानं ॥

कंबासुत्रांबुपात्रं वहति करतले

પુસ્તકં જ્ઞાનસુત્રં ॥

હંસારુઢંત્રિનેત્રં શુભમુંગટશિરો

સર્વતોવૃર્ધ્વકાયાઃ ॥

ત્રૈલોક્યં એનશ્ચેષ્ટં સકલસુરગ્રહં

રાજહર્મ્યાદિહરમ્યામ્ ॥

દેવોસૌ સુત્રધારજગત્ખિલહિતો

પાતુણિશ્વકર્મા ॥ ૧ ॥

॥ ઇતિ ધ્યાનં ॥

વીશ્વકર્મા પ્રભુનું ૩૫ કેયું છે નેણ

પોતાના વામ હાથને વીશે ગઝ, ને સુત્ર

ધારણ કરેલાં છે, અને જમણા હાથને

વિશે જ્ઞાન પુસ્તક (શીટ્પી શાસ્ત્ર) જ્ઞાન સુત્ર

(માલા) ધારણ કરેલાં છે. ને હંસના ઉપર

જેનું વડાન છે, ત્રી નેત્ર છે અને મુંદીર

મુંગટ મુસ્તકને વિશે શોભિતો છે. એવા

સરવે ગુણ થકી વૃદ્ધ (મોટા ને) અને
 ત્રણ લોકના સરજનાર ને દેવનાં ધામ તથા
 રાજાઓનાં ધામ કરનાર સમગ્ર જગત
 તનું કલ્યાણ કરવાને તત્પર એવા ને વિ
 શ્વકરમા પ્રભુ માફ રક્ષણ કરશે ॥ ૧ ॥
 ઈતીધ્યાન ॥

॥ શ્રી શિવુવાચ ॥

ત્રિગુણાત્માજગત્સૃષ્ટા

સત્ત્વં રજત્તમોમયઃ ॥

ગુણાસ્તુર્વસંમુત્પન્નં

વિશ્વકર્માણ્યુદિરયેત્ ॥ ૧ ॥

અર્થ ॥ શંકર કહેછે હું લગવાન તમા
 રો ત્રણ ગુણ રૂપીછે આત્મા એવા છો
 ને જગતના સૃષ્ટા એટલે સરજનાર ને
 સત્ત્વ ગુણ, રજો ગુણને તમે ગુણ થકી
 (પુર્ય) નામ (પ્રથમ) ઉત્પન્ન થએલા એવાને

વિસ્વકરમારૂપ તેમને સ્તુતી કરીએ
છીએ ॥ ૧ ॥

શુદ્ધસ્યસત્વાંનતિશુદ્ધસત્વાં ॥

મુર્તિપૃથક્ ભૂતમિવાત્મનાત્વાં ॥

હેદશઆત્માનપૃથક્ત્વનેક્ષેત ॥

અતઃપ્રાણામિભવમાદિમિશં ॥૨॥

અર્થ નેનું શુદ્ધ છે અંતઃકરણ એવા
અને નેનાં નથી અત્યંત શુદ્ધ અંતઃકરણ
એવી ન મુરતીએ તેનાથી પૃથક્ભુત
ધ્વનામ (જુદા હોયનેશું) એ આત્માના
આત્મા વડે કરીને તેમને જાણે છે, વળી હે
દશ (હે શીક્ષક) હે આત્મન તેમારે કાંઈ
જુદાપણું નથી ને જુદાપણું ને નોતા
પણું નથી એ કારણ માટે સંસારરૂપ
એવા ને આદીરૂપ એવા અને ઈશ્વરરૂપ

એવા ને વિશ્વકરમા તેમને નમસ્કાર
કરીએ છીએ. ॥ ૨ ॥

યત્તેજસાવિશ્વમિદંવિભાતિ

સુર્યશ્વતેજસસ્માહિતેન ॥

વિષ્ણુવિરંચિગિરજામયાચ ॥

સર્વેજગત્સૃષ્ટનમોનમસ્તે ॥ ૩ ॥

અર્થ મહાદેવ કહ્યું છે હું ગિરજ (હું પાર
વતી) નેના તેજ વડે કરીને આ સઘળું
વિશ્વ શોભી રહ્યું છે. ને સુર્યનું તેજ પણ
એક પણાવડે કરીને નેની આગનાથી
તપે છે ॥ મારે એવાને પ્રભુ ને આ જગત
ના સરજનાર તેમને પ્રભા વીધાયુ, ને મ
આ નામ (હું) અને આ જગત સહુ વર્ત
માન એ વિશ્વકરમાને નમસ્કાર કરીએ
છીએ.

તમઘૃતંપુરુષમંબુજેક્ષણાં ॥

ચતુર્ભૂજંપંચમૂર્ખંત્રિનેત્રં ॥

શ્રીવત્સલક્ષ્માંગદકોટિકોસ્તુભં ॥

પિતાંબરસ્ફાટિકમૌક્તિકોપમં ॥ ૪ ॥

તેવા અદ્ભુત પુરૂષને કમળના સર
ખાં છે નેત્ર નેમનાં અને ચાર શોભિત
ઐવા છે ભુજ (હાથ) ને પંચ છે મુખ
નેમનાં અને ત્રણ છે નેત્ર ઐવા ॥ શ્રીવત
નામ (શોભાયમાન છે ચીન્હ) નેમનાં અને
શોભાયમાન છે બાજુ બંધ નેમનાં કૌસ્તુ
ભ માણી અને સ્ફટિક માણીની તુલ્ય છે
પીતાંબર ધારણ કરેલાં નેમને અને કંઠને
વીશે નેણે મોતીના હાર પેહુરેલા છે
ઐવા ને વિશ્વકર્મા તેમને નમસ્કાર
કરીએ છીએ. ॥ ૪ ॥

॥ ब्रह्मोवाच ॥

हेइशहेत्वांजगदादिजस्यात् ॥

સત્યસ્વરૂપંદુગુણાગુણત્વં ॥

ત્વયાપ્રતાપેનમયારચિત્વાત્ ॥

તસ્મૈનમોનિર્ગુણમાત્મનાવ ॥ ૫ ॥

પ્રજ્ઞા કહેછે, હે ઇશ (ઈશ્વર) તમે
જગતની આદી (પ્રથમ હોતાહવા) સત્ય
સ્વરૂપ એવા છો સગુણને નિરગુણ રૂપ
એવા છો ॥ હે વિશ્વકરમા પ્રભુ તમારા
પ્રતાપ વડે કરીને આ જગતને હું રચું
છું; એવાને નિરગુણ આત્મા તમને નમ
સ્કાર કરીએ છીએ. ॥ ૫ ॥

યસ્યાપિદેવવપુષ્યોમદનુગૃહસ્ય ॥

શ્વેત્છામયશ્ચતનુભુતમયશ્ચકોપિ ॥

નેશેમહિત્વાવશિતુમનશાંતેરેણ ॥

સાક્ષાત્તૈવકિમુતાત્મમસૂઝાનુભુત ૬

હે દેવ ઇશ્વર એવું ને આ તમારું

શરીર તે મારા ઉપર અનુગ્રહ કરનાર
 એવું છે ; કેમ ને ભુત મય એટલે (પંચ
 મહાભુતનું નહીં) એવું સ્વયં તમારૂં શ
 રીર તેનો મહીમા નિશ્ચય કરવાને મન
 બુદ્ધી, ચીત, આહંકાર, વડે કરીને કોઈ
 સામરથ નથી અને સાક્ષાત્ (પ્રત્યક્ષ) આ
 ત્માનો છે અનુભવતે જોને એવા તમારા
 મહીમાનો નીશ્ચય નથી થતો તેમાં શું
 આશ્ચર્ય. ॥ ૬ ॥

જ્ઞાનેપ્રયાસ્યમૂદપાસ્યનમંતૃએવ ॥
 જિવંતિસન્મુખરિતાભવદિયવાર્તા ॥
 સ્થાનેસ્થિતાશ્રુતિગતાંતનુવાંડનોભિ
 પ્રપાસોજિતજિતોપ્યસિતોસ્ત્રિ
 લોક્યં ॥ ૭ ॥

હું વીશ્વકર્મા ભગવાન, પણ જ્ઞાન
 પામવાને વિશે પ્રયાસ એવોજ (શ્રમ) તેને

ત્યાગ કરીને નમંત નામ (નમતા એવાને
 સજ્જનના મુખ થકી ઉત્પન્ન થયેલી જે
 તમારી વારતાઓ તેને જે સાંભળીને જીવતા
 એવા એકજ સ્થાનને વીશે રહીને કાનને
 વીશે સાંભળેલી એવી તમારી જે વારતા
 આ તે તનુ (હૃદય, વાંછીને મન) વડે ક
 રીને આહરનીશ રટણ કરેછે તેવા પુરૂ
 પોએ હું અજીત (કોઈનાથી નજીબ
 આ તેવા) એજ પુરૂષો તમોને ત્રણ લોક
 માં જીતી લે છે. ॥ ૭ ॥

શ્રેયશ્રુતિભક્તિમુદસ્યતેવિમ્બો ॥

કિલિર્યંતિએકેવલબોધલબ્ધયે ॥

તેશામશૌકેશલેવશિષ્યતે ॥

નાન્યથાસ્થુલતુષાવઘાતિનાં ॥ ૮ ॥

હું પ્રભો (હું વીશ્વકર્મા) કહ્યાણને
 આપનારી એવી જે તમારી ભક્તી તેને
 ત્યાગકરીને કેવળ જ્ઞાન પામવાને કલેશ

પામેછે (મેહુનત) કરેછે તે પુરૂષોને કાંઈ
 ક્ષણ મલતુ નથી. જેમ કુશકાનો ખાંડનાર
 પુરૂષ છે, તેને કુશકાવીના બીજી કાંઈ
 મલતુ નથી. જેમ કુશકામાંથી કાંઈ ચોખા
 નીકલે નહીં, તેમ ભકતી વીના જ્ઞાન હોય
 નહીં ॥ ૮ ॥

તથાપિભુમનમહિમાગુણસ્યતે ॥
 વિબોધુમર્હત્યમલાંતરાત્મભિઃ ॥
 અવિક્રિયાત્સ્વાનુભવાદરૂપતો ॥
 હ્યનન્યબોધાત્મતયાનચાન્યથા ॥ ૯ ॥

તથાપી (તો એ પણ) હું મોટા પુ
 રૂષ તમારા અપાર ગુણનો જે મહીમાછે
 તે જાણવાને યોગ્ય આ સંસારને વીશે
 જે નીરમળ અંતઃકરણ વાળા પુરૂષો છે
 તે જાણે છે, તે પુરૂષો સાથી કરીને જા
 ને છે કે જેને વીશે કોઈ પ્રકારનો વીકાર

નથી, ને સરવે વાતનો તમને અનુભવ છે
 ને રૂપ રહીત પાણું છે, ને બીજાને નહી
 જાણવાપાણું. (બીજા ઉપર જોને આસ્થા
 નથી.) એકાત્મ પાણું તમારે વીશેજ છે,
 તેને કરીને તમને જાણે છે કાંઈ અન્યપ્રકાર
 વડે કરીને નથી જાણતો ॥ ૬ ॥

गुणात्मनस्तेपिगुणान्विभातु ॥

हितावतिर्णस्यकइष्यरेत्रे ॥

एवंविमितासकलैःसुकल्पै ॥

भुपासवरण्येमिहिकाद्युभाशं ॥ ૧૦ ॥

હું (વશ્વકરમા પ્રભુ તમે આ જગતમાં
 કહ્યાણને અરથે અવતાર ધારણ કરનારા
 ને વળી ત્રીગુણાત્મક, એવા તમારા ગુણ
 ની ગણના કરવાને આ સંસારમાં કોણ
 સામર્થ્ય છે, કોઈ નહીં ॥ ઘણા કાળના
 આચરકા વડે કરીને આ પૃથ્વીના રજકર

છાને ગાણીશકે. અને આકાશનો તરારને
ગાણીશકે પણ તમારા ગુણ ગાણવાને
કોઈ સામર્થ્યવાન પુરૂષ નથી ॥ ૧૦ ॥

एकत्वमात्मापुरुषःपुरातन

सत्यस्वरूपज्योतिरनंतआद्यः ॥

नित्योक्षरोजस्त्रसुखोनिरंजनः ॥

पूर्णद्वयोमुक्तउपाधितोमृतः ॥ ૧૧ ॥

હું પ્રભો તમે આ જકતને (વશે
એકજ છો ને પુરાણુ પુરૂષ (આદી અના
દી પુરૂષ છો) સત્ય સ્વરૂપછો બેાતી રૂપ
છો અને અનેક રૂપવાળાછો (જેનો પાર
ન આવે) તેવા આત્મા છો, ને વળી ના
શ રહીત છો, અને જેના વીશેથી કોઈ
દહાડો કીંચીત માત્રપણુ ક્ષણુન થાય
તેવા અક્ષર રૂપ છો, ને જેને વીશે નીરં
તર સુખ રહેલું છે એવા છો. વળી નિ

રંજન ઐતલે નેને માયાનું અંજન નહીં
 એવા પરી પુર્ણ દ્રષ્ટા છે, ઉપાધી રહી
 ત ને અમૃત છે. ॥ ૧૧ ॥

एवंविधत्वंसकलात्मनामपि ॥

स्वात्मानमेवात्मतयाविचक्षते ॥

गुरुर्वर्कलब्धोपनिसत्सुचक्षुषा ॥

यतेतरंतिवभवानृतांबुधि ॥ ૧૨ ॥

હું પ્રભુ પુર્યેકલા એવા તમેને સ
 મમ એવા આત્મા ને, તેમના આત્મા
 એવામેજ આત્મા વડે કરીને જુવે છે ને
 પુરૂષો, તે પુરૂષો સુર્ય રૂપીને ગુરૂ તેવા
 ગુરૂથી પામેલા રૂડાં એવાં ઉપનીષદ ને
 વેદાંત સાસનું જ્ઞાન રૂપીને નેત્ર તેણે કરી
 ને આ સંસાર રૂપીને માયાનો અનૃથ સ
 મુદ્ર તેને આ લોકને વીશે રહીને તરી
 જાયછે. (મોક્ષપામે છે.) ॥ ૧૨ ॥

વિશ્વોદ્ભવાસ્થિતિલયાદિષુહેતુમેકં ॥

માયાશ્રયંવિગતમાયમચિંત્યરૂપં ॥

આનંદશાંદ્રમમલંનિજબોધરૂપ ॥

શ્રષ્ટુદ્ભવકૃતિપતિસતતંનમામિ ॥૧૩॥

વળી પ્રમા કહેછે હે પ્રભો તમે કેવા
છો અશ્વર્ય એવું ને આ જગત તેને
ઉત્પન્ન પાલણુને સંહારના કરનાર તેના
તેમ એકજ કારણભુત છો. ને વળી
માયાને આશ્રય આપનારને વળી માયા
રહીત એવાને કોઈ થકી ચીંતવન ન થાય
એવું તમારું રૂપ છે. વળી આનંદ રૂપ
(કોઈ કહાડો કીલવીશ માત્ર પણ શોક
નહીં) ને ઘાડ રૂપ છો નીરમળ રૂપ છો
ને વળી પોતાનો ખોધ છે પોતાનો એવા
(કોઈનો ખોધ કરેલો નહીં) શ્રદ્ધીની ઉત્પ
ત્તી પાલણુને સંહારના સ્વામી એવા ને

વીશ્વકરમા તેમને નમસ્કાર કરીએ
છીએ. ॥ ૧૩ ॥

સ્વમાયયાવિશ્વમિદંહિસૃષ્ટ ॥

નભોવદંતર્બહિરાસ્થિતોય ॥

સર્વાંતરેસ્થાપિનિગુહઆત્મા ॥

સ્વમાયયાવિશ્વમિદંવિચેષ્ટે ॥ ૧૪ ॥

હું વીશ્વકરમા પ્રભુ તમે પોતાની મા
યા વડે કરીને આ વીશ્વને સરજી ને આ
કાશની પેઠે અંતઃકરણને બહાર રહેલા
એવા બળી જીવ પ્રાણી માત્રના અંતઃકર
ણને વીશે ગુપ્ત આત્મા રૂપ બળી પોતા
ની માયા વડે કરીને સરવે અરાચર જીવ
ને નાના પ્રકારની એટા કરાવે છે એવા
વીશ્વરૂપ છો. ॥ ૧૪ ॥

વિદિતોષીભગવાનસાક્ષાત્

પુરુષઃપ્રક્રતેપરઃ ॥

કેવલાનુભવાનંદ

સ્વરૂપસર્વબુધિદેહ ॥ ૧૫ ॥

એવા હું વીશ્વકરમા લગવાન સાક્ષી
તકાર તમોને મેં જાણ્યાછે, પુરૂષ એવા
ને માયા થકી પર (વેગલા) એવા અને
કેવળ અનુભવને આનંદ રૂપ છે સ્વરૂપ
નેમનુ એવા ને સરવેત્રી બુધીના સક્ષી
ભુત એવા તમોને મેં જાણ્યાછે, ॥ ૧૫ ॥

સાવસ્વપ્રકૃતેદ્યં

સ્ટષ્ટાગ્રત્રિણાત્મકં ॥

તદનુત્વંહ્યપ્રવિષ્ટઃ

પ્રવિષ્ટદ્વઽમાવ્યસે ॥ ૧૬ ॥

હું લગવાન પુર્વે કહ્યા એવા એજ
તમે પોતાની માયા વડે કરીને પેહુલાં વે
હુલી રજો ગુણ તમે ગુણને સત્ય ગુણ

રૂપી ત્રીગુણાત્મ જગતને સરજીને ત્યાર
 પછી તમે તે જગતને વીશે પ્રવેશ કરતા
 નથી તોઐ પણ તેને વીશે પ્રવેશ કર્યો
 હોયને શું, ઐમ માલમ પાડો છો. ॥૧૬॥

યથેમેવિક્રતાભાવ

સ્તથાતેવિક્રતૈસહ ॥

નાનાવિર્યઃપૃથક્કમૂતા

વિરાજંજનયંતિહિ ॥ ૧૭ ॥

પ્રજ્ઞા કહેછે હું ભગવાન પુર્વે પ્રગટ
 કરેલું ઐયું વીકાર રૂપ જગત તે વીકાર
 ના જે ભાવ (ભેદ) તે ઉપરના જે વીકાર
 પ્રગટ થાય છે તેની સાથેજ નાના પ્રકાર
 નાં પરાક્રમ જેમનાં ઐવાં જુદાં જુદાં
 વર્ણનાટ (દેહ) ને ઉત્પન્ન કરોછો. ॥ ૧૭ ॥

સન્નિપત્યસમુપાદ્ય

દૃશ્યતેનુગતાઈવ ॥

પ્રાગેવ વિદ્યમાનત્વા

ન્નતેષામિહસંભવઃ ॥ ૧૮ ॥

વળી હું પ્રભો પુરે કહ્યા એવાને વધ
શાટની માંહે એકઠા મલીને ઉત્પન્ન કરી
માંહે પ્રવેશ કર્યા હોયને શું એમ માલમ
પડાછો, શાથી કરીને ભાશે છે (જણાય)
છે કે પુર્વ થકી વીદ્યમાન (જાડે) છો માટે.
પણ તે જ વીકાર તેનો તમને આદી સંભ
વ નથી કેમકે તે બધાંએ વધશાટ તેને ત
મે પ્રગટ કરનાર છો માટે તમે આદીછો
ને તેના કરતા છો. ॥ ૧૮ ॥

एवंभवान्बुद्ध्यनुमेयलक्षणै ॥

ग्राह्यैगुणैस्त्रपितहुणागृह ॥

अनावृतात्वाद्बहिरंतरंनते ॥

સરવસ્યસર્વાત્મનઃઆત્મવસ્તુનઃ।૧૯

હું વિશ્વકરમા ભગવાન એ પ્રકારે
તમારાં લક્ષણા બુદ્ધીને અનુમાન કરવાને
ચોગ્ય છે ખરાંઃ અને વળી ઇંદ્રીયો વડે કરી
ને ગ્રહણ કરવા ચોગ્ય એવા ને તમારા
ગુણ તે ગુણ કરીને વરતનારા એવા છે
પણ ઇંદ્રીયોના ગુણ થકી તમે ગ્રહણ
થઈ શકતા નથી, કેમકે તમે તે ગુણોમાં
આવર્ણ પામ્યા નથી, ને વળી તમે સર-
વેના આત્મા છે ને આત્મરૂપી વસ્તુ છે
તમારે અંતર પાણું નથી ને બહાર પાણું
એ નથી. (સરવે વ્યાપી છે. ॥ ૧૯ ॥

ययात्मनोद्रश्यगुणेषुसन्निति ॥

व्यवश्यतेस्वव्यतिरेकतोऽषुधः

विनाऽब्रुवादंनचतन्मनिषितं ॥

सम्यग्यतस्त्वक्तमुपाददत्पुमान्। ૨૦

એવા તમે આત્માના દ્રવ્ય (જાણના
૨) છતાં આવા ગુણને વીશે વરતો છો.
એ પ્રમાણે ને નીશ્ચય કરેછે. તે પુરૂષ
મુરખ જાણવો. અને કેવળ વાદ વીનામ
તેની બુદ્ધીનો ખીનો નીશ્ચય નથી માટે
ફેડે પ્રકારે ને પુરૂષ તમારા થકી સદગુ
ણને ગ્રહણ કરેછે તેજ જ્ઞાતીને સમજી
જાણવા. ॥ ૨૦ ॥

તતોસ્યજન્મસ્થિતિસંયમાન્વિભો ॥

વદંત્યનિહાદગુણાદવિક્રિયાત ॥

ત્વદ્વશ્વરેબ્રહ્મણિનોવિરુદ્ધયતે ॥

ત્વદાશ્રયત્વાદુપચર્યતેગુણૈ ॥ ૨૧ ॥

હું વિભો (હું વિશ્વકરમા) પ્રભુ એ
જા રહીત એવા તમે અને નિરગુણ ને
નિરવીકાર એવા તમારા થકી આ વીશ્વ
ની ઉત્પત્તિ સ્થિતિને લય કહું છે. એવું

આ જકતમાં કોણ કહેછે, ને મોટા
પુરૂષો છે તે કહે છે. વળી તમે ઈશ્વર ને
પ્રભુરૂપ છો. તે માટે અમારી મતીઓ
વિરૂધ્ધ પાણાને પામે છે ખરી. પણ તમારું
અશ્રય પાણું છે તેથી રૂડા ગુણ વડે ક
રીને ઉપચારને પામીએ છીએ. ॥ ૨૧ ॥

सत्त्वंत्रिलोकेस्थितयस्यमायया ॥

विभर्षिशुक्लखलुवर्णमात्मनः ॥

त्वमस्यलोकस्यविभोरिरक्षीषુ ॥

गृहेवतिर्णोसिममाखिलेश्वरः॥२२॥

હું પ્રભો તમે ત્રણ લોકના કલ્યાણ
ના અરથે પોતાની માયા વડે કરીને આ
તમાનોશ્વેત વર્ણ ખલુ (નીશ્વ) ધારણ કરો
છો. શા કારણ માટે કે આ જગતની
રક્ષા કરવાની ઈચ્છા છે તમારે તે માટે ક
રીને તેવા હું જગતના ઈશ્વર તમે મારા

કુળને વીશે અવતાર ધારણ કરતા હવા.
॥ ૨૩ ॥

॥ વિષ્ણુરુઝવાચ ॥

સ્વજ્ઞાનમદ્યાત્મનિશ્ચુદ્ધબુદ્ધે ॥

સ્વારોચતિર્દનિરસ્તમાયે ॥

યસ્વપરાત્માપુરુષપુરાણં ॥

ત્વંવિશ્વસૃષ્ટાસતતંનમામિ ॥ ૨૩ ॥

વિષ્ણુ.—હું પ્રભો તમને પોતાના જ્ઞાન વડે કરીને નાશ કરીછે દેહાદીક યુદ્ધીએ એવા છે. વળી પોતાની કાંતી વડે કરીને નાશ પામ્યાદી છે માયા એવા છે. અને પોતાનાને પારકાના આત્મા રૂપ છે ને પુરાંણ પુરૂષ ને આ વીશ્વને સરજનાર એવા હું વીશ્વકર્મા પ્રભુ તમને તમરેકાર કરીએ છીએ. ॥ ૨૩ ॥

જાનંતિનૈવંદ્રદયેસ્થિતંવૈ ॥

ચામિકરંકંઠગતઃપથાજ્ઞા ॥

યથાપ્રકાશોનતુવિવ્યતેરવૌ ॥

જ્યોતિસ્વભાવોપરમેશ્વરેત્વં ॥ ૨૪ ॥

વળી હે પ્રભુ આ સંસારને વીશે ને
અજ્ઞાની પુરૂષો છે, તે પુરૂષો રદ્યને વી
શેરહેલા એવાને તમે તે તમને જાણતા
નથી. કાની પેઠે જમ મરકટ જેવા સુરખ
માંજસોના ગણમાં સોવરણના આજંકાર
પેહેરાવ્યા હોય પણ તે નથી જાણતો ને
મેં સોવણું પેહેયું છે તેમ. ॥ પણ હે વી
શ્વકરમા પ્રભુ તમે કેવા છો. કે ને પ્રમાણે
સુર્ય નારાયણને વીશે કોઈ કહાડો આંધ
કાર રહેલું નથી તેજ પ્રમાણે પરમેશ્વર
એવાને તમે તે તમારે વીશે પણ આંધ
કાર રૂપીને માને તે વ્યાપ્તમાન થતી

નથી સદાય તેજ રૂપ છે. ॥ ૨૪ ॥

ત્વંશુદ્ધબુદ્ધસ્યહિસર્વદેહિનાં ॥

વિજ્ઞાનરૂપેનહિ વિદ્યતેત્તમઃ ॥

અજ્ઞાનસાક્ષીન્યરવિંદલોચને ॥

માયાશ્રયત્વનહિમોક્ષકારણં ॥૨૫॥

વળી હું વીશ્વકરમા ભગવાન તમે
સર્વ કાળ સુદ્ધ બુદ્ધી છો, ને સરવે દેહી
માત્રના જ્ઞાન રૂપ છો. ને તમારે વીશે
કાંઈ દહાડો તમે ગુણ વ્યાપ્તમાન થતા
નથી (સદાય શાંત રૂપ છો.) ॥ અને હું
અજ્ઞાનના સાક્ષી ભુત ને કમલના સરખાં
છે નેત્ર નેનાં એવાહરી તમે માયાના
આશ્રય ભુત છો. એટલે તમારે કાંઈ મો
ક્ષનું કારણ નથી અર્થાર્થતમે સદાએ મુ
ક્તજ છે. ॥ ૨૫ ॥

॥ इन्द्र ऊवाच ॥

विश्वकर्मापरब्रह्म
सच्चितानंदममद्वयं ॥
सर्वोपाधिविनिर्मुक्त

सत्तामात्रमगोचरं ॥ ૨૬ ॥

ઇન્દ્ર—હે પ્રભુ આ વીશ્વને ઉત્પન્ન
કરનાર એવા પરબ્રહ્મ રૂપ છો. સત (ત્રણ
કાળના સાક્ષી) ચીત (અર્થતત્ત્વ રૂપ) ને
આનંદ (ઉપાધી રહીત) એવાને અહંતા
ને મમતા રહીત (એટલે કોઈ દહાડો ત
મ.રે વીશે હું ને મારું એ પાણું છેજ
નહીં. અને નાના પ્રકારના સંસારના જે
પ્રપંચ તે થકી રહીત છો. સરવે સતાવાન
એવાને અગોચર (કોઈનો દ્રષ્ટીમાં આવે
નહીં) એવા છો. ॥ ૨૬ ॥

આનંદનિર્મલશાંતં
 નિર્વિકારંનિરંજનં ॥
 સર્વેવ્યાપિનમાત્માનં

સ્વપ્રકાશમકલ્મશં ॥૨૭॥

હું પ્રભો તમે કેવા છો આનંદ રૂપ
 નીરમલ રૂપ, શાંત સ્વરૂપને નાના પ્રકાર
 ના જે વીકાર તે થકી રહીત. માયા રૂપી
 જે અંજન તે તમને વ્યાપ્તમાન નહીં
 ને સ્થાવર જંગમ જે જકત તે સરવે ને
 વીશે વ્યાપી રહેલા એવા છો, આત્મા
 રૂપછો ને પોતાનો પ્રકાશ સરવેને એવા
 છો, અકલ્મશં (પાપ થકી રહીત) એ
 વાહે વીશ્વકરમા પ્રભુ તમને નમસ્કાર ક
 રીએ છીએ. ॥ ૨૭ ॥

વિશ્વુદ્ધયસત્ત્વંતવધામશાંતે ॥

તપોમયંદ્રસ્તરજસ્તમસ્કં ॥

માયામયોયંગુણસંપ્રવાહો ॥

નવિધતેતેઽગૃહણંનુંબધં ॥ ૨૮ ॥

હૈ વીશ્વકરમા પ્રભુ તમારું ધામ કેલું
છે કે શાંત છે. શુદ્ધ સત્વને તપ રૂપ છે
ને નાશ્ય માડ્યા છે તમે ગુણને રજો
ગુણ નેણે એવું છે. ને ત સત્વાદી ગુણ
ના પ્રવાહ રૂપી છે ને વળી માયા રૂપી
છે પણ હૈ લગવાન તમારી કૃપાવીના કે
ઈ પુરૂષ થકી તે ધામ જોઈ શકાતું નથી
॥ ૨૮ ॥

કુતોઽનુંતેદ્વતવદ્વશતત્કૃતા ॥

લોભાદયોયેઽબુથલિંગભાવ ॥

અથાપિદંડંભગવાનૂબિભર્તિ
ધર્મસ્યગુપ્તેસ્વલનિગૃહાય ॥ ૨૯ ॥

હુંદશ (હુંદશ્વર) એ પુર્વે કહ્યા એ
 વાને રનેા ગુણ, તમેા ગુણ, ને સત્વ
 ગુણનાં કરેલાં લોભાદી ને ચીનહ તે ત
 મારે ક્યાંથી હાય. તથાપી (તોએ પાણ)
 હું ભગવાન તમે હંડ ધારણ કરોછો. એ
 હંડ શું કરવા તમારે ધારણ કરવો પડેછે
 આજકતને વીશે ધરમનું સ્થાપન કરવાને
 માટે ને દુષ્ટ ને ખલ તેમને હંડ કરવાને
 વાસ્તે. ॥ ૨૯ ॥

પિતાગુરુત્વંજગતામધિશો ॥

દુરત્યયાકાલુપાત્દંડ ॥

હિતાયચેત્છાતનુભિસમેહ ॥

સેમાનૂવિધુન્વનૂજગદિશમાનિનાં ૩૦

હું પ્રમેા તમે જગતના પીતા રૂપ
 છો ને જગતના ગુરૂ છો. ને આ જગત
 ના અધીષ્ઠાતા (શીક્ષક વા ધણી છો.)

ને નેનો પાર ન આવે તેવા દંડને ગ્રહણ
 કરનાર કાળ સ્વરૂપ છે. ॥ અને વળી
 જગતના કલ્યાણને અરથે કરીને પોતાની
 ઇચ્છા પુર્વક દેહ ધારણ કરીને નાના પ્રકાર
 રત્ની, ચેષ્ટા (લીલા) કરે છે. વળી તમે
 કેવા છો. હું જગતનો ઇશ્વર છું એમ
 અભીમાનને ધારણ કરનારા છો. અને ઇં
 દ્રાદીક દેવતા તથા પૃથ્વીના અકુવરધીર
 જાએના અભીમાનને ધુણાવી નાંખો છો
 (અભીમાનનો નાશ કરી નાંખો છો.) ॥૩૦॥

હેદેવમાયેશ ॥

તમોવ્યાપ્તદંજગત્ ॥

પ્રગટંકૃતવાનતંચ

પાસિસૃજસિહંતિચ ॥ ૩૧ ॥

વળી હું દેવના દેવ ને માયાના ઇશ્વર
 તમે ગુણ વડે કરીને વ્યાપ્તમાન એવું

જે આ જગત તેને તમે પ્રગટ કરો છો
 જે તેની રક્ષા કરો છો જે પાછું હણો છો.
 ॥૩૧॥

ચરાચરસ્યજગતાં
 નિયંતાચત્વમેવચ ॥

ત્રૈય્યતન્વાચયજ્ઞાનાં
 વિસ્તારંત્વંપ્રકિર્તિતા ॥ ૩૨ ॥

હું પ્રભો તમે સ્થાવરને જંગમ ઐ
 વા જગતને નીચમમાં રાખનારા ઐ
 વા છો ॥ જે વેદત્રયના જે યજ્ઞ તેમના તમે
 વિસ્તાર રૂપ ઐવા તમે કીરતન કરીતા
 હવા (ઐવા તમે છો.) ॥ ૩૨ ॥

॥ સુર્યઔવાચ ॥
 આત્મન્યભેદેનવિભાવયન્નિદં ॥
 ભવત્યભેદેનમયાત્મનાતદા ॥

યથાજલંવારિનિધૌયથાપયઃ ॥

ક્ષિરેવિયધ્યોદ્ગ્યનિલેયથાનિલ ॥ ૩૩ ॥

વળી હું ભગવાન આત્માના ભેદ
પણા વડે કરીને હું રૂપી ને આત્મા તે
સહુવરતમાન આ જગતને વિભાવના
કરતા એવા તમે હો છો. ને પ્રમાણે સ
મુદ્રને વીશે જળ દુધને વીશે દુધ, આકા
શ, ને વિશે આકાશ અને વાયુને વીશે વાયુ, એ
પ્રમાણે તમે ભેદ પણા વડે કરીને સરવે જગ
તને વીશે વિભાવના (વીચરે) છો. ॥ ૩૩ ॥

इथंयदिक्षेत्यदिलोकसंस्थितो ॥

जगन्मृषैवेतिविभावयन्मुनिः ॥

निराकृतत्वाश्रतियुक्तिमानतो ॥

यथेंदुभेदेदिशिदिग्ममादय ॥ ૩૪ ॥

વળી એ પ્રકારે આ લોકને વીશે

તમને રહિલા જીવે છે. અને જગત મી
 થયા છે એ પ્રમાણે વીલાવના કરનારો મુ
 ની ને તેણે નીરાકરણ કર્યું છે એવો ન
 સાચીની યુક્તીને જાણનારો મુની છે તે ત
 મારા ભેદને કેવી રીતે જાણી શકે છે. નમ
 અંદ્રમાનો ભેદ દીશાઓને વીશે જાણાય
 છે (એટલે મેઝના પશ્ચીમ ભાગને વીશે
 અંધકારને પુર્વ ભાગને વીશે અજવાળિ
 એમ ઉદયને અસ્ત પાણને લોક જાણે છે
 તેમ, તેવો મુની તમારા ભીન ભીન ભેદને
 જાણે છે. ॥ ૩૪ ॥

યાવન્નપસ્યેદાશિલંત્વદાત્મકં ॥

તાવત્ત્વદારાધનતપ્તરોભવેત્ ॥

શ્રદ્ધચાલુરિત્યુર્જિતભાક્તિલક્ષણો ॥

યસ્તસ્યદ્રશ્યોત્વમહર્નિશંદ્રદિ ॥૩૫॥

વળી હું વીશ્વકરમા ભગવાન જહાં

સુધી પુરૂષ સમગ્ર જગતને તમારા રૂપ
 નથી જોતો ત્યાં સુધી તમારા આરાધન
 ને વીશે તત્પર હોય છે. અને ઘણા શ્ર
 ધ્યાણુ હોય છે. અને અનેક પ્રકાર વડે
 કરીને ભક્તીનાં લક્ષણ અત્યંત સંપાદન
 કરેછે એવો જ નવધા પ્રકારની ભક્તીનો
 કરનારો ભક્ત તેના રહ્યને વીશે તમે રા
 તને દીવસ રહો છો. ॥ એમ જણાવ્યો
 છે. ॥ ૩૫ ॥

તમાત્માનંપરમત્વા ॥

પરમાત્માનમેવચ ॥

આત્માબહિર્પુનરમૃગ્ય

અહોજ્ઞજનતાજ્ઞતા ॥ ૩૬ ॥

વળી હું વીશ્વકરમા ભગવાન તમે
 મરવે જીવ પ્રાણી માત્રના આત્માછો, તે
 તમને મુર્ત્યાદી રૂપ (મનુષ્ય માનેછે.) ને

પર જે મુર્ત્યાદી તેને આત્મા રૂપ માને
છે વળી ફરીને આત્માને બારણે સોધે
છે. માટે અહીં ઇતિ આશ્ચર્ય એ આજ
કતમાં અગત્યની લોકોનું મોટું અજ્ઞાન
પણું છે ॥ ૩૬ ॥

एकात्मत्वंभावयतात्वमेको ॥

नानाधियांयस्तमनेकरूपं ॥

अतिंद्रियंसाक्षदयास्तविभ्रमं ॥

मनःपथान्संद्रियतेपदंते ॥ ३७ ॥

વળી હું પ્રભો તમારી એકજ પાણી
ની ભાવના જે પુરૂષ કરેછે તેને તમે સર
વત્ર એકજ દેખાવ્યો છો, અને નાના
પ્રકારની તમારી જે ભાવના કરે છે તેને
તમે અનેક રૂપ દેખાવ્યો છો, વળી તમે
કેવા છો કે ઇંદ્રીયોની વાસનાને અતી
ક્રમણ કરનારાંછો જે જગતના સાક્ષી ભુત

છો, અને ઉદયને અસ્ત (જનમને
મરણને) તમારે વીરો બ્રમ નથી. એવી
રીતથી તમારૂં ચાંતવન કરનારો પુરૂષ
તમારા પદને પામે છે. ॥ ૩૭ ॥

નમોસ્તુતેવૃદ્ધતવાગ્નિપંકજ ॥

કૃત્યાધૃતંવક્ષસિલલિસંપ્રિયાતત્ ॥

આક્રાંતમકેનજગત્રયંપુરા ॥

ધેયંમુનિદૈરભિમાનવર્જિતૌઃ ॥ ૩૮ ॥

હું વરધ (હું વીર્યકરમા પ્રભુ) પુર્વે
કહ્યા એવા તમારા ચરણાર બિંદુને નમસ્કાર
ર કરીએ છીએ તે તમારા ચરણારબિંદુ
કેવા છે. ॥ કૃત્યા (કિતી દેવી) જે તમારી અ
રધાંગના તેણે રહયને વીરો ધારણુ કરેલા
છે. ॥ હું પ્રભુ પુર્વે એક પગ વડે કરીને તમે
ત્રીલોકને આકર માણુ કરનારને અભીમાન
થકી રીહીલ. એવા, મુની લેદાએ

ધ્યાન કરેલું' એવા, તમારા ચરણાર બી' હને નમસ્કાર કરીએ છીએ. ॥ ૩૮ ॥

જગતામાદિભુતસ્ત્વં
જગત્ત્વંજગદાશ્રયઃ ॥
સર્વભુતેષ્વસંશક્ત

एकाभातिभवान्परः ॥ ३९ ॥

વળી હું પ્રભુ તમે જગતના આદી ભુત છો. ને તમે જગત રૂપ પાણુ છો. ને વળી જગતના અશ્રય ભુત છો. ને સર્વે ભુતને વીરો આશક્તી નહીં પામેલા એવા ને માયા થકી પર (વેગલા) એવા એકલાન શોભો છો. ॥ ૩૯ ॥

उंकारवाच्यंस्त्ववि
वाच्याम्विषयः पुमान् ॥
वाच्यवाचकभेदेन

भवानेवजगन्मया ॥ ४० ॥

વળી તમે ઐંકાર રૂપ છો ને વાણી
ને વીશે આવતા નથી એવા છો વાચ્ય
(જગત) વાચક (પોતે) એવા વાચ્ય વાચ
કના ભેદ વડે કરીને તમે જગત મય
છો. ॥ ૪૦ ॥

कार्यकारणकर्तृत्वं

फलसाधनभेदतः ॥

एकोविभारिविश्वत्वं

माययाबहुरूपयोः ॥ ४१ ॥

કાર્ય (જગત) કારણ (જીવ) ને કરતા
(પોતે) એ કરવા પાણું તમારે વીશે છે
એણું શાવડે કરીને જણાય છે કે પ્રત્ન
સાધનના ભેદ વડે કરીને. વળી બહુ રૂપ
એવી માયા વડે કરીને તમે વિશ્વરૂપ એ
કજ શોભો છો. ॥ ૪૧ ॥

ત્વન્માયામોહિતધિય
સ્ત્વાંનજાઽનંતિતત્ત્વતઃ ॥

માનુષ્યંત્વાભિમન્યંતે ॥

માદ્નંપરમેશ્વરમ્ ॥ ૪૨ ॥

હું પ્રભુ તમારી માયા વડે કરીને
મોહ પામેલા પુરૂષ તમને તત્ત્વ થકી જા
ણતા નથી તમે ઈશ્વર રૂપ છો પણ મનુ
ષ્ય તમને માઈક માને છે. પોતાના અજ્ઞા
ન વડે કરીને નીશ્ચય નથી કરતા. ॥ ૪૨ ॥

આકાશવત્વંસરવત્ર.

બહિરંતરગતોઽમલઃ ॥

અસંગોહ્યચલોનિત્યઃ

શ્રુદ્ધયોબુદ્ધઃ સદવ્યયઃ ॥ ૪૩ ॥

અને હું વિશ્વકરમા ભગવાન તમે

આકાશની પેઠે સરવે સ્થળને વીશે બહા
ર અને ભીતર રહો છો. વળી તમે કેવા
છો કે અસંગ છો અજર છો, નીત્ય છો,
સુદ્ધ છો યુદ્ધ છો, સદૃષ્ય અને અમ
કાશ એવા તમે છો. ॥ ૪૩ ॥

નમસ્તેદેવદેવેશઃ

બ્રહ્માંડોદ્ભવકારણ ॥

કૃતિપતિનમસ્તેસ્તુ

વાંગ્મનોકાર્યભિસહ ॥ ૪૪ ॥

હું ઇદ્રાદી દેવના ઇશ્વર ને હું બ્રહ્માં
ડના ઉત્પન્નના કારણ એવા હું કૃતી
ના સ્વામી અમે વાંછીમન ને દેહના સં
ગાથે તમને નમસ્કાર કરીએ છીએ ॥ ૪૪ ॥

॥ વસુરુવાચ ॥

જાનેત્વામિશ્યંસર્વસ્ય

જગતયોનિबीजयोः ॥

श्रष्टीकर्ताचशक्तेत्वं

यत्ततब्रह्मनिरंतरं ॥ ૪૫ ॥

હું વિશ્વકરમા પ્રભુ તમોને જગતના
ધર્શનને યોગી બીજના કારણ એવા હું
જાણું છું શ્રુષ્ટો કરવાની એવી શક્તીને
હું જાણું છું અને નીરંતર પ્રભુરૂપ આ
મ હો તે હું જાણું છું ॥ ૪૫ ॥

त्वमेवभगवानूनेतत्

दंपत्योचस्वरूपयोः ॥

विश्वसृजर्शिपातत्

क्रिडंन्तुर्णपटोयथा ॥ ૪૬ ॥

અને હું ભગવાન તમે સ્ત્રી પુરૂષના
રૂપને ધારણ કરીને આ વીશ્વ ને તેને
ક્રીડા કરવતા હોયને શું; તેમ જણાય છે

વળી તેને ઉત્પન્ન, પાલ, ને સંહાર પણ
કરે છે. નેમ કરેલીઓ પોતાના મુખ
માંથી જાળ કાઢીને તેમાં કીડા કરેછે તેમ
તમે તમારી માયારૂપી જાળમાં સરવેને
રમાડો છો. ॥ ૪૬ ॥

ત્વમેવધર્માર્થદુઘાભિપત્તૈ ॥

દક્ષેણમુત્રેણસર્જિથાદ્વર ॥

ત્વદ્વલંકેવશિતાશ્વશેતવો ॥

યાબ્રહ્મણાશ્રદ્ધઘૃતેધૃતવૃતા ॥ ૪૭ ॥

વળી હું ભગવાન તમે ધર્મ, અર્થ,
કામ, ને મોક્ષની પ્રાપ્તિને અરથે કરીને
દક્ષ પ્રજાપતી રૂપી નીમિત્ત વડે કરીને
જ્ઞાન રૂપી યજ્ઞને સરજતા હવા, એવા ત
મે દયાલુ છો. અને હું મહારાજ તમે
આ લોકને વીશે સારા મારગ એટલે ના
ના પ્રદારનાં આ જકતમાં સત્ ધર્મ તેને

સ્થાપન કરેછો. ને માર્ગે પ્રાક્ષણ લોકો
અંગિકાર કરી નાના પ્રકારનાં વ્રત ધાર
કરીને શ્રદ્ધાચુકત થઈને વરતે છે એવા
તમે પરમાર્થ રૂપ છો. ॥ ૪૭ ॥

ત્વંકર્મણમંગલમંગલનાં ॥

કર્તુસ્મલોકંતનુસેસ્વપરંવા ॥

અમંગલનાંચતમિશ્રમુલ્વણાં ॥

વિપર્યઃકેનતદેવકસ્યચિત્ ॥ ૪૮ ॥

હું મંગલ રૂપ વિશ્વકરમા તમે મંગ
લ એવાં કર્મ પોતાનાં તે વડે કરીને ને ત
મારા ભક્ત છે, તેમને આ લોકને વિશે
વીસ્તાર પામીએ છો. ॥ અને વળી આ
જકતમાં ને અમંગલ (દુષ્ટ) જીવાત્મા છે.
તેમને ઉદ્ધવજી (પ્રચંડ) એવા અંધકારને
આપો છો ને કોઈ એક ભક્ત જનને મં
ગલ પદાર્થ આપો છો ॥ ૪૮ ॥

નવૈસતાંતત્ત્વચરણાર્પિતાત્મના ॥

ભુતેષુસર્વેષ્વપિપશ્યતાતવઃ ॥

ભુતાનિચાત્મન્યપૃથક્કદિદ્રક્ષતાં ॥

પ્રાપ્તેણદોષેભિર્ભવેદ્યથાત્વમે ॥ ૪૯ ॥

અને વળી હું વિશ્વકર્મા લગવાન તમારા અરણ્યારંખી'દને વિશે અરણ્ય કર્યા છે આત્મા તે જમને એવા ને સર્વે પ્રાણી માત્રને વિશે તમારાજ સ્વરૂપને જોનારા અને પ્રાણી માત્રને પોતાના થકી જુદા નહીં દેખનારા એવા ને આ જકતમાં લકત છે, તેમને બહુધા પ્રકાર વડે કરીને ને આ સંસારના દોષ તે વિભાવીત (પરાજય કરે છેશું) નાના કોઈ પ્રકારે નથી કરી શકતા. ને પ્રમાણે તે દોષ તેમને પરાજય કરી શકતા નથી તેમ. ॥ ૪૯ ॥

પ્રથક્દ્રશકર્મધિયોદુરાશયા ॥

પરોદયેનાર્પિતદ્રધુજોનિશં ॥

અતોનમસ્તેભવકારણાત્વં ॥

પરાત્પરંસર્વજગન્નિવાસં ॥ ૫૦ ॥

હું પ્રભુ આ સંસારમાં જુદી જુદી
દ્રષ્ટીયા જન્મતી છે. અને તેમને વીશે જન્મ
ની બુદ્ધીયા રહેલી છે. ને જન્મનાં અંતઃ
કરણ દુષ્ટ છે. એવા અને પારકાના ઉદય
વડે કરીને (સામાની સારી બુદ્ધી સારાં
લક્ષણને સદ્ કરમ અને લકતી ભાવ)
જાઈ ને પોતાના રદ્યને વીશે સદાએ ધર
શ્યા રહેલી છે. કોની પેઠે જન્મ રોગ વડે
કરીને રોગીનું શરીર કુસ્ય થઈ જાય છે.
તેમ તે પુરૂષોનાં ધરસ્યા એ કરીને રદ્ય
જાતે છે. તેથી પુર્વનાં જ સદ્કર્મ તે પણ
જાળી ભસ્મ થઈ જાય છે. એવી રીતે સં

સારી લોકો દીવસ ગભાવે છે. એમકાર
માટે આ સંસારના કારણ ભુત એવાને
માયા થકી પર એવા હે પ્રભુ તમને નમ
સ્કાર કરીએ છીએ. ॥ ૫૦ ॥

यस्मिन्यदापुष्करनाभमाययाः ॥

दुरंतयास्पष्टधियष्टथक्द्रशः ॥

कुर्वतितत्रह्यनुકंपयाक्रपा ॥

नसाधवोदैवबलाकृतेक्रमम् ॥ ૫૧ ॥

હે પુષ્કરનાભ (હે કંમલના સરખી
નાભીવાળા) પ્રભુ જે પુરૂષોની નેનો પાર
ન આવે એવી તમારી માઆ એ સ્પર્શ
કરેલીએ છે બુદ્ધીએ નેમની એવા ને
જુદી જુદી દ્રષ્ટીએ છે નેમની, એવા
છે તો પણ સાધુ લોકો તેમના અવગુણ
નહીં નોતાં સેહેજ કૃપા કરે છે. કાંઈ
અનુક્રમ (વખત) નોતા નથી. કેમ તેમના

રદ્ય ને વીરો કાંઈ ઈશ્વર્યા ભાવ નથી.
॥ ૫૧ ॥

ભવાંસ્તુપુરુષપરમર્ષમાયયા ॥
દુરંતયાયસ્યમતિસમસ્તદ્વક ॥
તવૈવરુપેહતકર્મચિત્તયો ॥
સ્વનુગૃહંકર્તુમિહાર્હસિપ્રભો ॥ ૫૨ ॥

અને હું ભગવાન તમે કેવા છો ૫૨
માત્ર સ્વરૂપની દુરંત્ય (માયા) તેણે તમા
રી બુદ્ધિઓને સ્પર્શ કરી નથી. ને સમ
સ્ત જગતને વીરો આત્મ સ્વરૂપને જોના
રા એવા તમે છો. અને તમારાજ સ્વરૂપ
વડે કરીને હાથાયાં છે કર્મ ને ચીત જમા
નાં એવા હું વિશ્વકર્મા પ્રભુ તમે અ
મારા ઉપર અનુગ્રહ કરાવાને યોગ્ય
છો. ॥ ૫૨ ॥

નમોનમંલ્કેશવિનાશનાય ॥

જગત્તેત્વંજનિતોમયાચ ॥

વરશ્રજાતાઅયમેવસ્માકં ॥

તતોમમપંચમુખિનમસ્તે ॥ ૫૩ ॥

હું જગતપતે (હું જગતના સ્વા
મી) અને વળી અમારા જે સંસારના નાના
પ્રકારના કલેશ તેને નાશ કરવાને અરથે
તમને નમસ્કાર કરીએ છીએ ॥ શા કાર
ણથી કે અમારા ઉપર અનુગ્રહ કરીને
અમને ઉત્પન્ન કર્યા છે એજ મોટો અમા
રે તમારો વરદાન જાણવો માટે હું પંચ
મુખવાલા પ્રભુ તમને નમસ્કાર કરીએ
છીએ. ॥ ૫૩ ॥

ત્વમસ્યવિશ્વસ્યચરાચરસ્ય
કર્તાપિત્રાતાચભ્રમસ્યહર્તા ॥

ત્વમસ્યઆદિત્વમસ્યમધ્ય ॥

ત્વમસ્યમંતોત્રિગુણાત્મનસ્યચ ॥ ૫૪ ॥

ત્વંમ (તમે) આસ્થાવર જંગમ એવું
આ વીશ્વ તેના કરતા છે ને પાણિણના
કરનાર ને સંહાર કરનાર એવા ત્રીગુણ
રૂપ છે ને ત્રીગુણાત્મક એવું આ જગત
એના આદી મધ્યને અંતને વીશે તમેજ
વ્યાપી રહેલા છો. ॥ ૫૪ ॥

અહોઅજન્માનિજજન્મપ્રાપ્તઃ ॥

ગુણાંસમુહાંપ્રભવંત્વમધઃ ॥

હિતાયલોકત્વમસ્યતેવપુ ॥

નતોસ્મિતેદેવપદારવિદં ॥ ૫૫ ॥

અહો ઇતિ અશ્ચર્ય હે ભગવાન પુર્વે
કહ્યા એવા તમે નિરગુણ આત્મા રૂપ
અને અજન્મા વળી આ ગુણનો જે

આહી, મધ્ય ને, અંતનો સમુદ્ર તે સાક્ષા
 તકાર તમારા થકી ઉત્પન્ન થાય છે. તે
 પણ તેને વીશે તમે સગુણ રૂપ ધારણ
 કરી જન્મલોછો એ મોટું આશ્ચર્ય છે.
 પણ આજે તમારો દેહ તે લોકના કલ્યા
 ણને અરથે ધારણ કરો છો એવાહિ
 વિશ્વકર્મા ભગવાન તમારા ચરણ કમલ
 ને અમે વારંવાર નમસ્કાર કરીએ છીએ.
 ॥ ૫૫ ॥

ઋષિસ્વાચ ॥

યદ્યત્સમુત્પન્નમનંતશ્રદ્ધો ॥

ઉપ્પત્સ્યેતેયભવચ્ચયચ્ચ ॥

નાદ્રશ્યતેસ્થાવરજંગમાદૌ ॥

ત્વયાવિનાકિંપરતઃપરસ્તમમ્ ॥૫૬॥

રથી—હે ભગવાન આ અનંત શ્રદ્ધી

ને વીશે ને ને પ્રગટ થયું છે. તે ઉત્પન્ન થઈ ને જન્મ રહીત એવા હું પ્રભુ પાછું તે તમારે વીશે લય પામી જાય છે ને પછી તે જાણતું નથી. શું સ્થાવરને જન્મ મ આદી સરવે જગત ॥ માટે માયા થકી પર એવા તમારા વીના બીજું કશું એ નથી ને આ દ્રષ્ટી એ જાણાય છે તે બધું જુદું છે. ॥ ૫૬ ॥

તત્વંનજાનંતિપરમાત્મનસ્તે ॥

જનાસમસ્તાસ્તવમાયયાત્ ॥

ત્વદ્વક્તશેવામલમાનસાનાં ॥

વિભાતિતત્વપરમેકમિદ્યં ॥ ૫૭ ॥

અને તમારી માયા એ પ્રહણ કરેલા એવા જન (લોક) તે પરમાત્મા સ્વરૂપને જાણતા નથી પણ તમારા ભક્તની સેવા વડે કરીને જે પુરૂષનાં નીરમલ અં

તઃકરણ થયાં હોય છે. તે તમને જાણે છે
અને તેને તમે કેવા શોભો છો કે પરમ
એક સ્વરૂપ (ઈશ્વર રૂપ શોભો છો. ૧૫૭)

ब्रह्मादयस्तेनविदुःस्वरूपं ॥

चिदात्मतत्त्वबहिर्धभावा ॥

ततोबुधस्त्वंमिदमेवरूपं

भक्त्याभजनमुक्तिमुपैत्यदुःख॥૫૮॥

અને વળી જાણે છે અરથ ભાવ
નેમના (માયાને સાચી માનનારા) ને
પ્રભા દિક દેવ, તેઓ પણ તમારા સ્વ
રૂપને ચૈતન્ય રૂપી ચીદાત્મ તત્ત્વને જાણુ
તા નથી, તે કારણ માટે બુધ ને (પાંડીત
છે) તે એજ રૂપને ભક્તી વડે કરીને ભજ
તો સતો દુઃખ રહીત થઈને મુક્તીને
પામે છે. ॥ ૫૮ ॥

સ્વેવાધૈપુધ્વનત્સુપ્રમુદિતદ્વદયે

દેવતૃદૈઃસ્તુવદ્ધિઃ ॥

પુષ્પવૃષ્ટીદિવિમુનીનિકરૈ

અયમાનોસમન્નાત્ ॥

વિશ્વસૃષ્ટાપ્રસન્નાસ્મિતરુચીરમુખ

સુર્યકોટિપ્રકાશ

કૃત્યાપુત્રેણયુક્તદેવક્રમિઃ

સૌન્દર્યમાનોવિભાતિ ॥ ૫૯ ॥

વળી હું વીશ્વકરમા ભગવાન, આકાશને વીશે વાગ્યું ન વાગતે સતે ને પ્રફુલીત છે નેમનાં રદય એ વડે કરીને સ્તુતી કરતા એવાં દેવનાં વૃંદ (જુથ) એ વડે કરીને શોભા છે, અને વળી સ્વરગને વીશે મુનીના સમુહ તેમણે આરે પાસેથી પુષ્પની

વૃષ્ટી કરેલા એવા ને વીશ્વના સરજનાર
 ને પ્રસાન હાસ્ય ચુકલ સુંદીર છે કાટી
 સુર્યના સરખો સુખનો પ્રકાશ એવા વળી
 કંઠી આદો પુત્ર પરીવાર સહુવરતમાન
 એવાને રૂપી લોકોએ સેવન કરેલા એવા
 રૂડે પ્રકારે શોભો છો ॥ ૫૯ ॥

एवंसदाजातपरमात्मभावना ॥

स्वानंदतुष्टःपरिमिस्मृताखिलः ॥

आस्तेसनित्यात्मसुखप्रकाशकः ॥

साक्षाद्विमुक्तोऽचलवारिसिंधुवत् ६०

એવં (પુર્વે કહ્યા એ પ્રકારે) નિરંતર
 ઉત્પન્ન થએલી છે નેમને પરમાત્માની
 ભાવના (પ્રીતી) અને આનંદ વડે કરીને
 સંતોષ પામેલો એવો, અને સમગ્રને વી
 શ્વ તેને પરમાત્મા સ્વરૂપ જાણી સમર્પ
 કરનારો અને નિરંતર આત્માના સુખ

વડે કરીને પ્રકાશ રૂપ ઐવો ભકત ને સા
ક્ષાતકાર મુક્ત થયો સતો સમુદ્રના સર
ખો સદાએ ગંભીર રહે છે. ॥ ૬૦ ॥

एवसदाभ्यस्तसमाधियोगिनो ॥

निर्वृत्तसर्वोर्द्रियगोचरस्यहि ॥

विनिर्जितशेषरिपोरहंसदा ॥

दश्योभवेयंजितषट्पुणात्मन ॥ ૬૧ ॥

વલી એ પ્રભાણે નિરંતર અભ્યાસ
કર્યો છે સમાધી યોગ નેણ, ઐવો અને
છ દ્રીયોના વીશય થકી નિરવરતી પામેલો
ને વળી શ્રામ, ક્રોધ, લોભ ભોહ, મંત્રણ
ને અહંકારાદી છ શત્રુ નેને જીત્યા છે
અને છ ગુણ છઉ રમિ ॥ નેણ જીતી છે
ઐવો ભકત હોય છે. ॥ ૬૧ ॥

ध्यात्वैवमात्मानमैहनिशंमुनी ॥

તિષ્ઠેસદામુક્તસમસ્તબંધનઃ ॥

પ્રારબ્ધમશ્રન્નભિમાનવર્જિતો ॥

ત્વદ્દેવસાક્ષાત્પ્રવિલિયતેતતઃ ॥ ૬૨ ॥

પુરવે કહ્યો એવો મુની છે તે આહર
નીશ (રાતને દીવસ) એ પ્રમાણે ધ્યાન
કરીને નીરંતર મુક્ત થયેલા છે. સમસ્ત
સંસારના બંધન, એવો સતો પોતે સ્થીર
થઈને સંસારમાં અભીમાન થકી રહીત
થઈને રહે છે. જ્યાંહાં સુધી પોતાનાં પ્રા
રબ્ધ કર્મ ભોગવવાનાં છે. ત્યાં સુધી
ને તે કર્મ ભોગવી રહ્યા કેડે તે મુની તં
મારે વીશે લય પામી જાય છે. ॥ ૬૨ ॥

આદૌચમધ્યેચતથૈવચાંત ॥

ભવંવિદિત્વાભયશોકકારણં ॥

હિત્વાસમસ્તંવિધિવાદચોદિતં ॥

મજેત્સ્વમાત્માનમથાશિલાત્મનાં,

॥ ૬૩ ॥

વળી હું વીશ્વકરમા પ્રભુ આ સંસાર આદીથી તે મધ્યને આંત સુધી ભય અને શોકનોજ ભરેલો છે. એવો અનેક પ્રકારના દુઃખનો ભરેલો સંસાર જાણીને વિધી વાદ વડે કરીને પ્રેરેલો પુરૂષ સમસ્ત પ્રયત્નને ત્યાગ કરીને, સમગ્રના આત્મા એવા હું પ્રભુ તમને ભજે છે. ॥૬૩॥

ત્વંશ્રુદ્ધબુદ્ધોસ્યેહિસર્વદોહિનાં

માત્મન્યાધિષ્ઠ્યોગુણવાનૂગુણજ્ઞ ॥

ગુણંસમુદ્દોપ્રભયાત્યમસ્ય ॥

તંત્રોમિવિશ્વકર્મણાયતસ્ય ॥ ૬૪ ॥

હું પ્રભો વળી તમે કેવા છો શુદ્ધને બુદ્ધ (નામ જાણવાલા છો) ને સરવે પ્રાં

છીના આત્મા છે ને સરવેના સાક્ષી
 છે, અને ગુણવાન ને સરવે પ્રકારના ગુ
 ણને જાણનારા છે, વળી ગુણના સમુદ
 ને થકી ઉત્પન્ન થાય છે એવા છે ને
 આ વીશ્વજેપ્રગટ કરવા માટે પ્રયાસના ક
 રનાર એવા હે વીશ્વ કરમા તમને ભરતેકા
 ર કરીએ છીએ. ॥ ૬૪ ॥

॥ દેવ્યુવાચ ॥

રૂપંયત્તન્પ્રાહુરવ્યક્તમાદ્યં ॥

બ્રહ્મજ્યોતિર્નિર્ગુણંનિર્વિકારં ॥

સત્તામાત્રંનિર્વિશેષંનિરિહ ॥

સત્ત્વંસાક્ષાત્સૃષ્ટીરધ્યાત્મદિપઃ । ૬૫ ।

દેવીએ—હે વિશ્વકરમા ભગવાન
 ને, તે, આત્મા રૂપ છે. તેને અપ્રકાશ ને
 આદી એવું કહે છે. ને વળી કેવું છે.
 કે પ્રભ રૂપ છે (જ્યોતી) બામ (તે જોમય

ગુણ થકી રહીત (નીરગુણ) ને વીકારથી
 (પંચ મહા ભુતથી) રહીત, ને સ્વસતા
 માત્ર (જેનાથી કાંઈ પણ વીશેષ નથી)
 ને (નિરીહ) નામ (ચેષ્ટાથી) રહીત એવી
 રીતે તમારું રૂપ કહેછે. તે તમે વીશ્વ
 કરમારૂપ જ્ઞાન રૂપી દીવો પ્રગટ થયા છો,
 અને સરવે જગતને સરજનાર એવા.
 ॥ ૬૫ ॥

નષ્ટલોકેદ્વિપરાર્દ્યાવસાને ॥

મહાભુતેષ્વાદિભુતંગતેષુ ॥

વ્યક્તેવ્યક્તકાલેવેગેનયાતે ॥

भवानेकशेष्यतेशेषसंज्ञा ॥ ६६ ॥

વળી હું પ્રભો આ લોકનો જ્યારે
 નાશ થાયછે ત્યારે, અને પુરુષાનો જ્યારે
 બે પ્રાર્ધ વરસનો આચુરદા સમાપ્તી થાય
 છે ત્યારે, ને પંચ મહા ભુત આદી મહા

ભુત (વર્ધરાટ) એ વર્ધરાટમાં લય પામે
 તે સતે કાળના વેગ વડે કરીને વ્યક્ત ને
 પ્રકાશ રૂપ એધું ને વર્ધરાટ તે અવ્યક્ત
 નામ (આપ્રકાશ) એવા સ્વરૂપ ને વીશે
 લય પામતે સતે તમે એકલાજ શેશનામ
 ધારણ કરીને શેષ રહો છો, મહા પ્રલય
 ના અંતે ॥ ૬૬ ॥

યોયંકાલતસ્યતેઽવ્યક્તબંધો ॥

ચેષ્ટામહુચેષ્ટતેનવિશ્વં ॥

નિમેષાદિવત્સારાંતોમહિયાન્ ॥

તત્ત્વેજ્ઞાનંક્ષેમધામપ્રપદ્યૈ ॥ ૬૭ ॥

હું અવ્યક્ત અંધો (આ જીવના અંધો
 નિમેષ (આંખનો પલકારા) ને આદી લે
 ધને આરમાશ પરીયંતનો ને મોટો કાળ
 એ તમારી ચેષ્ટાજ છે. જણ કરીને આ
 અધું વીશ્વ ચેષ્ટા પામે છે તે કારણ માટે

કહ્યાણુનું ધામ એવું ને તમારૂં જ્ઞાન
તેને અમે શરણ પામીએ છીએ. ॥૬૭॥

મૃત્યેઽમૃત્યુવ્યાલભિતઃપલાયન્ ॥

લોકાન્સર્વાનિર્ભયંનાધ્યગછન્ ॥

ત્વપ્તાદાજ્વંપ્રાપ્યયદ્રહ્યાદ્ય ॥

સ્વસ્તંશેતેમૃત્યુરસ્માદપૈનિ ॥ ૬૮ ॥

અમે મત્યુનો મત્યુ ને કાળ રૂપી
શરણ, તેનાથી ભય પામીને નાસતો એવો
ને પુરૂષ, તે શરણે લોકને નીરભય એવા
જાતો હોયો. ॥ ૫છી ઇશ્વર ઇછા વડે કરી
ને હવડાં તમારા અરણ કમળનાં શરણ
પામીને સ્વસ્થ થયો સતો સુવે છે. ને
તમારા ને અરણ કમળ તેનાથી મત્યુનો
ભય નાશી જાય છે. ॥ ૬૮ ॥

સૈવૈકિલાયાંપુરુષઃપુરાતમનો ॥

યએકઆસિદવિશેષઆત્મની ॥

અગ્રેગુણેભયોજગદાત્મનિસ્વરે ॥

નિમિલિતાત્મનિસુસત્તશક્તિપુ ૬૯ ।

હું પ્રભુ એ માટે કરીને નીશ્ચય તમે
પુરાતન પુરૂષ છો. ને વહી એકજ રૂપ
છો તમારાથી બીજા કોઈ વીશેષ નથી
ને શત્રુ ગુણ, રત્ના ગુણ અને તમે ગુ
ણ એ ત્રીગુણની આદી તમે હોતા
હવા અને આ જગતના અંતને વીશે
સુધ ગઈઓ છે શક્તીઓ નેની એવી
નીંદ્રાને ધારણ કરે છો. ॥ ૬૯ ॥

સએવભુયોનિજવિર્યચોદિતા ॥

સ્વજિવમાયાંપ્રકૃતિંશિસૃક્ષતિં ॥

અનામરૂપાત્મનિરૂપનામ્નિ ॥

વિધિછમાનોનુસારશાસ્ત્રકૃત્ ॥૭૦॥

અને તે નીંદ્રાથી જ્યારે જાગે છે
ત્યારે ફરીને તમે પોતાના પરાક્રમ વડે
ફરીને પ્રેરણા કરેલી એવી ન જીવની
માયા, તે કેવી શ્રુષ્ટીને સરજનારી તેને અ
નુસરતા હુવા. ॥ વળી વીશ્વકરમા પ્રભુ
તમે કેવા છો કે નામને રૂપ તમારૂં નથી
એવા આત્માને વીશે નામને રૂપ ધારણ
કરે છે. ને વળી સરવે સાક્ષના રચના
ર અને માયાને અનુ સરેલા એવાછો.
॥૭૦॥

સવાઅયંયત્પદમત્રસુરિયો ॥

જિતેંદ્રિયાનિર્જિતમાતરિસ્વનઃ ॥

પश्यંતિભक्त્યુત્કલિતામલાત્મના ॥

નન્વેશસત્ત્વંપરિમાદ્ધૂમર્હતિ ॥ ૭૧ ॥

અને હું ભગવાન તમે કેવા છો કે તમારા પદને આ લોકમાં સુરી (પંડીત) લોકો જીવે છે તે પંડીતો કેવા કે નમણુ પોતાની ઈંદ્રીયા જીતેલી છે, ને પંચ પ્રાણ (વાયુ) પણ તેમણે જીત્યા છે એવા તે કીચા પ્રકાર વડે કરીને તમારા પદને જીવે છે. તમારી નવધા પ્રકારની ભક્તી વડે કરીને તમને નીશ્ચય જીવે છે. માટે હું ઈશ તમે ભક્ત લોકનાં મન શુદ્ધ કરવા ને યોગ્ય છો. ॥ ૭૧ ॥

सवाअयंत्वदनुगितःसत्कथो ॥

वेदेषुगुह्येषुचगुह्यवादिभि ॥

यएकइष्योजगदात्मालिलया ॥

सृजत्यवतूत्यकितनतत्रसज्जते॥ ७२॥

વળી હું વીશ્વકરસા પ્રભુ તમે કેવા છો કે વેદને બીશે ને ગુહ્ય વાદ કરનારા

ઝિયા ને તમારા ભક્ત નેમણે સત કથા
 ગાયન કરી છે ઝિયા તમે છો. વળી તમે
 ઝિકન ઇશ (શીશક છો.) ઝિયા પોતાની
 લીલા વડે કરીને આને અખીલ જગત
 તેને સૂનો છો ને વળી રક્ષણ પણ કરો
 છો ને કાળ રૂપ થઈને સંહાર પણ કરો
 ઝેટલું કર્યા છતાં પણ તે જગતના વી
 શે આશક્તી પામતા નથી. ॥ ૫૨ ॥

यदाह्यधर्मेणतमोधियोभवान् ॥

जिवंतितत्रेसहिसत्वततूकिल ॥

धत्तेभगंसत्यमृतंदयांयशो ॥

भवायरूपाणिदधतूयुगेयुगे ॥ ૭૩ ॥

અને જ્યારે અધરમ વડે કરીને તમે
 ગુણવાન લોક થાય છે તે વારે તે નાશ
 પામે છે, ઝેટલે તમે તમારા સત્વ ગુણ
 લે પગલ કરીને તે નાશ પામેલા લોકને

જીવતા કરો છો. ઐ સત્ય ગુણ થકી
ભાગ્ય, સત્ય, દયા, અમરત યશ ઐટલા
વાજાં તમે ધારણ કરો છો. માટે આ લે
કના કલ્યાણને અરથે કરીને હું પ્રભુ તમે
યુગ યુગને વીશે રૂપ પ્રગટ કરો છો. ૭૩

ત્વયાસ્વરૂપેત્રિગુણાત્મનઃપ્રભો

સ્વરૂપસૌદુર્યઃવિશાલનેત્રં ॥

પતિમૃતામામજતોપતિમૃતે ॥

તથાપિમેત્વાંભવમિશમિહ્યાં ॥ ૭૪ ॥

દેવીઓ--હું વીશ્વકરમા પ્રભુ તમે
ત્રીગુણાત્મ સ્વરૂપના સુંદીર પાણને ધાર
ણ કરો છો. હું વીશાળનેત્રવાળા પતીવૃતાને
સ્ત્રી છે તેણેતાના સ્વામી ને લને છે અવરને
લજ્જતી નથી પણ તમે પરમાત્મા સ્વરૂપ
છો માટે અમારે લજ્જા થાય છે ને
અમારા ઇશ્વર છો માટે સ્તુતી કરીએ
છીએ. ॥ ૭૪ ॥

॥ सर्वदेवउवाच ॥

सविश्वकर्माणमिदंबभासे ॥

बभूततेजोमयदिव्यमुर्ति ॥

विष्णुतथाब्रह्मसुरेंद्रमुख्या ॥

देवानसिद्धामुनयश्चयक्षा ॥ ७५ ॥

सर्वे देव—पुर्वे कथा अथा न वीश्व
करमा तेमनी प्रत्ये वीष्णु प्रह्लादे धृद्रा
हीक न देवता तथा सीद्ध तथा मुनी,
यक्ष लोक आदे लेध सभग्र देवताओं
अकठा मलीने शुं कहे छे. छे प्रलो तमे
तेनामय मुरती होता उवा. ॥ ७५ ॥

तत्रोत्तमोत्तमगुणाकरतलेषु ॥

सुत्रदुतंतद्वयवर्द्धनानि

हितंभवालोकांकामनार्थः ॥

તતોશ્રીવિશ્વકર્માનમસ્તે ॥ ૭૬ ॥

વળી તે થકી અનંતર હું પ્રભુ તમે
હસ્તને વીરો અદ્ભુત ચાર પદાર્થ (આયુ
ધ) સુત્ર આદી લેઈને ગજ, જ્ઞાન પુસ્તક
ને માળા, તેને ધારણ કરનારા એવા. એ
પદાર્થ શા માટે ધારણ કરો છો. આસર
વે જે લોક તેમના મનોરથ પરીપૂર્ણ કર
વા ને દુષ્ટ જનને લયની વરધી કરવાને.
એવા આયુધના ધારણ કરનાર હું લગ
વાન તમને નમસ્કાર કરીએ છીએ. ॥ ૭૬ ॥

નતોસ્મિતેદેવમનાથમવ્યયં ॥

પ્રધાનમવ્યક્તગુણાંમહાંતં ॥

અકાર્ણકારણકારણાપરં ॥

શિલ્પાચિદાનંદમયંપ્રશાંત ॥ ૭૭ ॥

વળી હું પ્રભુ તમે કેવા છો કે તમારે

કોઈ નાથ નથી એવા અનાથ છો એટલે
 તમારાથી કોઈ મોટો નથી. ને અપ્રકાશ
 છો, ને સરવેથી આદી પુરૂષ છો, ને અ-
 વ્યક્ત (પ્રકાશનો ગુણ) તે નથી એવા
 છો. ને સરવે દેવતાઓમાં મહાંત રૂપ છો. ॥
 વળી તમે આદારણુ એવા, નીરાકરણુના
 કારણુ (માયાના કારણુ) અને વળી તે મા-
 યા થકી વેગળા ને શતચીતાનંદ, પ્રસાંત
 સ્વરૂપ એવા વીશ્વકરમા રૂપ તમને અમે,
 નમસ્કાર કરીએ છીએ. ॥ ૭૭ ॥

ત્વંવિશ્વસાક્ષીજગતોષ્યકર્તા ॥

વિગુઢધામાદ્રદિસન્નિવિષ્ટા ॥

અતોવિચિન્વંતિવિધૌવિપશ્ચીતો ॥

યોગૈરનેકૈકૃતચિત્તરોધૈઃ ॥ ૭૮ ॥

વળી હું પ્રભુ તમે વીશ્વના સાક્ષીને
 જગતના કરતા એવા છો ને તમારું ધામ

ધાતુ ગુણ છે. એવા છતાં રક્તને વિશે
 ત્રિવાત્ત આત્મ રૂપ થઈને કરનારા છે.
 એટલા માટે કરીને વિદ્વાન લોક નાના
 પ્રકારના યોગ વડે કરીને અને ચીતના
 રોધ વડે કરીને તમને સોધે છે. ॥ ૬૮ ॥

નત્વાંદુરાપંવચસાધિયશ્ચ ॥

વ્યપેતમોહંપરામાત્મરૂપં ॥

ગુણૌકનિષ્ટાપ્રકૃતૌવિલિનાઃ ॥

કથંઅમુસ્તોતુમલંગિરોમે ॥ ૭૯ ॥

અને હું પ્રભો તમે કેવા છો, મન ને
 બુદ્ધીથી દુર છો ને નાના પ્રકારના માયા
 ના મોહ તે તમને વ્યાસમાન નથી તે
 થકી રહીત છો ને પરમાત્મ રૂપ છો,
 એવાને ને પુરૂષો માયાના ગુણને વીશે
 એક નીદ છે તે પુરૂષો તમને ક્યાંથી આ

જાણે; માટે હું પ્રભો અમારી પણ વાંછી
આટલેથી પરી પુણ્ય તમારા ગુણ ગણ
વાને સામર્થ્ય નથી. ॥ ૭૯ ॥

તથાપિભક્તાશ્રયતામુપેયુ ॥

સ્તવાંગ્રીપદ્મપ્રણાતાર્તિમંજનં ॥

સુધોરસંસારદવાગ્રીપિહિતો ॥

ભજામિનિત્યંભવભિતિશાંતયે ॥ ૮૦ ॥

તોએ પણ લકતને આસરના આ
પનાર ને સરણાંગતની પીડાના ભાગનાર
એવા તમારા અરણુકમળને નમસ્કાર કરીએ છીએ ॥ અને હું પ્રભો ધોર (સંસાર)
રૂપી દવનો અગની તેણે કરીજે પીડા
પામેલા એવા ને અમે આ સંસારના
ભયની શાંતીના અરથે નીરંતર તમને
ભજીએ છીએ ॥ ૮૦ ॥

નમસ્તેદેવદેવાય

(૮૩)

જગત્વાશિનમોસ્તુતે ॥

સદાશાંતસ્વરૂપાય

પંચવક્રાયતેનમઃ ॥ ૮૧ ॥

હું વીશ્વકરમા પ્રભુ તમે દેવનાએ દેવ
છો ને આ જગતને વીશે નીવાસ કરના
રા એવા નીરંતર શાંત સ્વરૂપ અને પંચ
મુખછે નેમને એવા અમે તમને નમસ્કાર
કરીએ છીએ ॥ ૮૧ ॥

વિશ્વવ્યાપિનમઃસ્તુભ્યં ॥

ત્રિનેત્રાયનમોસ્તુતે ॥

કુંડલિનેનમસ્તુભ્યં

સુમુખાયનમોસ્તુતે ॥ ૮૨ ॥

વલી હું ભગવાન તમે આ વીશ્વને
વીશે વ્યાપ્તમાન એવા ને ત્રીનેત્ર એવા

(૮૪)

તમને નમસ્કાર કરીએ છીએ ॥ વળી
કુંડળના ધારણ કરનાર ને શુંદર છે મુખ
જેમનું એવા તમને નમસ્કાર કરીએ
છીએ ॥ ૮૨ ॥

પ્રસન્નાયસદાસ્તુભ્યં

સહસ્રવદનાયચ ॥

ત્રિગુણાત્માનમઃસ્તુભ્યં

વામાંગંકૃતિમાસ્થિતા ॥ ૮૩ ॥

અને નીરંતર પ્રસન્ન એવાને હજાર
મુખ છે અને એવાને નમસ્કાર કરીએ., છી
એ વળી ત્રણ ગુણના આત્મારૂપ એવા
અને વામઅંગ (ડાબા અંગ) ને વીરો સ્થીર
થઈને રહેલાં છે કૃતી એવા કૃતી સહ
વરતમાન તમને નમસ્કાર કરીએ છી
એ ॥ ૮૩ ॥

ચતુર્ભુજાયદેવાય

નમઃસ્તુભ્યંપરમાત્મને ॥

શુદ્ધ્યસ્ફાટિકશંકાશં

કરપુરગૌરવાયચ ॥ ૮૪ ॥

વળી હું ભગવાન રૂડા એવા આરંધે
ભુજ નેને ને પરમાત્મા સ્વરૂપ એવા દેવ
ને નમસ્કાર કરીએ છીએ ॥ વળી શુદ્ધ
સ્ફાટિક મણીના સરખા તેજસ્વી, અને
કરપુરના સરખા આર વરણુએ નેનો એવા
તમને નમસ્કાર કરીએ છીએ ॥ ૮૪ ॥

મુક્તિદાયનમસ્તેસ્તુ

ભક્તિદાયનમોસ્તુતે ॥

યત્કિંચિત્દ્રશ્યતેરૂપં

તત્તેજસ્તાવકંસ્મૃતં ॥ ૮૫ ॥

વળી મુક્તીને આપનારને રૂડી ભ

(૮૬)

કતીને આપનાર એવા તમને નમસ્કાર
કરીએ છીએ ॥ વળી ને કાંઈ આ સંસાર
રને વીરો રૂપ દેખાયછે તે સરવે તમારુંજ
છે એવા હું વીશ્વકર્મા ભગવાન તમને
અમે નમસ્કાર કરીએ છીએ ॥ ૮૫ ॥

દેવદેવજગન્નાથ

શ્રષ્ટીચોદ્ભવકારકઃ ॥

વિશ્વસૃષ્ટાદિલિલાય

નમોવેદાંતપારગં ॥ ૮૬ ॥

હું દેવના દેવ ને હું જગતના સ્વામી,
શ્રુષ્ટીના ઉક્તન કરનાર અને આ વીશ્વને
સરજનારી આદી લીલા તે જોમની અને
વેદાંતના પારના પામનારા એવા હું પ્રભુ
તમને નમસ્કાર કરીએ છીએ ॥ ૮૬ ॥

ચતુર્ભુજાયનમઃસ્તેસ્તુ

(૮૭)

પંચવક્રાયનમોસ્તુતે ॥

સ્ત્રવકાયનમસ્તુભ્યં

ચૈકમુખનમોનમઃ ॥ ૮૭ ॥

આરછે હાથ નેને ને પંચછે મુખ
નેનાં એવા તમને નમસ્કાર કરીએ
છીએ ॥ અને વળી ત્રણ નેત્ર નેનાં છે
ને એક મુખ નેત્રું છે એવાએ પણ
વીશ્વકર્મા રૂપ તમને અમે નમસ્કાર કરી
એ છીએ ॥ ૮૭ ॥

. સ્તવસ્વરૂપબહુરૂપમગ્નં

કામાસ્યદંહિતપ્રંદનૃણાંસ્યાત્ ॥

ત્વંદિર્ઘદેહંનતુકિલ્વિશંતે ॥

અતોનમસ્તેત્રિગુણાત્મનોમે ॥ ૮૮ ॥

અને હું વીશ્વકર્મા ભગવાન તમારા

સ્વરૂપનું બહુ રૂપ અને ઉગ્ર (મચંકછે)
 ને કામદેવના ધામ નેવું અને મનુષ્યના
 હીતનું કરનારું છે. વળી તમે હીંધે દેહ
 છો ને તમારે વીશે કોઈ પ્રકારનાં કીલ્લીશ
 (પાપનથી.) અને કપટ પણ નથી. ઐ
 કારણ માટે ત્રીમુણના આત્મા એવા ત
 મને નમસ્કાર કરીએ છીએ ॥ ૮૮ ॥

નમસ્તેદેવદેવાય

નમસ્તેત્રિગુણાત્મને ॥

નમસ્તિમુર્તિરૂપાય

સર્ગસ્થિત્યંતિકારિણે ॥ ૮૯ ॥

હું દેવના દેવ તમને નમસ્કાર કરીએ
 છીએ ને હું રત્નાગુણ તમોગુણ ને સત્વગુ
 ણ રૂપી આત્મા તમને નમસ્કાર કરીએ છી
 એ ॥ ને હું શ્રદ્ધીના ઉક્તિ પાલણ ને સં
 હારના કરનાર એવા પ્રજ્ઞા વીરનુને રૂદ્ર

(૮૯)

૩૫ પ્રભુ મુક્તિને નમસ્કાર કરીએ
છીએ ॥ ૮૯ ॥

નમોવિશ્વાદિરૂપાય
વિશ્વઃપ્રથમસાક્ષિણે ॥

નમઃસન્નમંત્રતત્વાય
પ્રબોધાનાંદુઘનાયચ ॥ ૯૦ ॥

હું પ્રભુ આ વિશ્વના આદી ૩૫ ને
વિશ્વના પ્રથમ સાક્ષી ૩૫ એવા તમને
નમસ્કાર કરીએ છીએ ॥ વાળી ઉત્તમ
એવા જે મંત્ર તેના તત્વ ૩૫ અને જ્ઞાન
ધન એવા હું ભગવાન તમને નમસ્કાર
કરીએ છીએ ॥ ૯૦ ॥

સર્વક્ષેત્રનિવાસાય ॥
ક્ષેત્રભિન્નાત્મશક્તયે ॥

પ્રશક્તાયનમઃસ્તુભ્યં ॥

સત્તાભાષાયભુયષે ॥ ૯૧ ॥

હું ત્રીગુણાત્મક પ્રભુ સરવે જીવ પ્રાણી
માત્રના દેહને વીશે નીવાસ કરનારા છો
વહી પૃથક પૃથક દેહને વીશે તમારી
આત્માની શક્તીએ। ભીન્ન ભીન્ન છે. એ
વા તમને નમસ્કાર કરીએ છીએ ॥ વળી
તમે સમર્થ અને સત્તા માત્ર એવા ને મોટા
માં મોટા છો એવા તમને નમસ્કાર કરી
એ છીએ ॥ ૯૧ ॥

નિરાભાષાયનિત્યાય

સત્યજ્ઞાનતરાત્મને ॥

વિશ્વુદ્ધાયવિદુરાય

વિમુક્તાશેષકર્મણે ॥ ૯૨ ॥

અને હું પ્રભુ તમે નિરાભાષાય (તમા
 રા તેજ આગલ બીજા કોઈનું તેજ વધી
 શકે નહીં) એવા નીત્ય સ્વરૂપ સત્ય સ્વ-
 રૂપ જ્ઞાન સ્વરૂપ અને અંતર આત્મા વ-
 બી શુદ્ધ સ્વરૂપ ને સમગ્ર કર્મ થકી રહી
 ત અને સદાકાળ મુક્ત એવા તમે
 છો ॥ ૬૨ ॥

નમોવેદાંતવેદ્યાય
 વેદમુલનિવાશિને ॥
 નમોવિવિક્તચેષ્ટાય

નિવૃત્તગુણવૃત્તયે ॥ ૯૩ ॥

વળી તમે વેદાંતને જાણવા ચોગ્ય
 છો. ને વેદના મુળને વીશે નિવાસ કરના
 રા ને એકાંતરે નેની એષ્ટાએ એવા છો
 ને નિરવૃત્તી પામીએ છો ગુણની પ્રતી-
 એ ત નેમની એવા હું પ્રભુ તમને નમ

(૧૨)

સ્કાર કરીએ છીએ ॥ ૯૩ ॥

નમઃકલ્યાણવિર્યાય
કલ્યાણફલદાઇને ॥
મમોનંતાયમહાતે

શાંતાયપંચવક્રિણો ॥ ૯૪ ॥

અને કલ્યાણુ રૂપછે વીરિ તે નમનું
એવા ને કલ્યાણના પ્રણને આપનારા (મે
હા આપનારા) વળી અનંત રૂપ વાળા મે
ટામાં મોટા અને શાંત સ્વરૂપ પંચ મુખ
છે ને એવા તમને નમસ્કાર કરીએ
છીએ ॥ ૯૪ ॥

સ્ત્રંબકાયસુધૌરાય
ઘોરાઘોષવિદારિણે ॥
ગર્ભાયભવવિજાનાં

ખંજનાયગિરિયસે ॥ ૯૫ ॥

વક્ત્રી ત્રીનેત્ર ને ઘોર રૂપ અને ઘોર
ઐવા ને પાપના સમુંહ તેને નાશ કરના.
રા ગર્ભ રૂપ ઐવા અને સંસારનાં ને બી
જ તેને ફલન કરનારા ઐવા ગિરીશ
(મોટા છે) ॥ ૬૫ ॥

નમોવિધ્વસ્તમોહાય

વિષંદાત્મગુણાયચ ॥

પાહિસર્વેગુણનાથ

પાહિશ્રૃષ્ટાત્મસ્તવ ॥ ૯૬ ॥

હું પ્રભુ તમે આ સંસારના ને નાના
પ્રકારના મોહ તેને નાશના કરનારા છે.
ને [નિરમલ છે આત્માના ગુણ નેમના
ઐવા તમને નમરકાર કરીએ છીએ. વળી
હું સર્વે ગુણના નાથ અમારું રક્ષણ ક

રો. આ સૃષ્ટીના ઉદ્ભવ પાળણુ ને સંહાર
કરનાર તમે અમારું રક્ષણુ કરો ॥ ૯૬ ॥

વિશ્વોદ્ભવસ્થિતિલયેશ્વરઃશાંતમુર્તે ॥

કૃતિશ્વરેપંચમુખેત્રિનેત્રે ॥

ચતુષ્પુજાયુદ્ધધરઃવિશાલે ॥

દેવાસમુર્ધારસદાનમસ્તે ॥ ૯૭ ॥

અને વળી હું વીશ્વકર્મા ભગવાન ત
મે વિશ્વની ઉદ્ભવ સ્થિતિને લયના ઇશ્વ
ર છો ને શાંત મુર્તિ છો ને કૃતીના સ્વાં
મીને પંચ મુખ છે ને ને ત્રણ નેત્ર
એવા ને હું પ્રભુ તમારે વીશાળ ચાર ભુજ
છે ચારે ભુજને વીરો ચાર આયુધ ધારણ
કરનારને મનુષ્ય અને દેવ માત્રના ઉધાર
કરનાર એવા તમને નમસ્કાર કરીએ છી
એ ॥ ૯૭ ॥

આકાશવત્સર્વત્ર
 બહિરંતરગતોઽમલઃ ॥
 અસંગોહ્યચલોનિત્યઃ

શ્રુદ્ધોબુદ્ધઃસદૃશ્યયઃ ॥ ૯૮ ॥

વલી હું ભગવાન આકાશની પેઠે ત
 મે સરવે સ્થળને વીશે બહાર અને ભીત
 ર રહોછો. અને તમે કેવા છો કે અસંખ
 છો ને અજર છો, નીત્યછો શુદ્ધ છો બુ
 દ્ધ છો સદૃશ્ય ને અપ્રકાશ તમેછો ॥ ૯૮ ॥

નમસ્તેપુરુષાધ્યક્ષ

નમસ્તેભક્તવત્સલ

નમસ્તેસ્તુહૃષીકેશ ॥

નારાયણનમોસ્તુતે ॥ ૯૯ ॥

હું સમગ્ર પુરુષના અધીષ્ઠાતા હું બ
કત વત્સળ તમને નમસ્કાર કરીએ છી
એ. હું ઇન્દ્રીયોના સ્વામી હું સ્વીકૃત
નારાયણ રૂપ તમને નમસ્કાર કરીએ
છીએ ॥ ૯૯ ॥

ભવભયહમેકંસુર્યકોટિપ્રકાસં ॥
કરધૃતગજમેકંશુદ્ધમૌક્તિપ્રકાશં ॥
કનકરુચિવસ્ત્રંરત્નવત્કુંડલાઢ્યં ॥
કમલવિષદનેત્રેસાકૃતિ
વિશ્વમિંડ્યે ॥ ૧૦૦ ॥

હું વીશ્વકર્મા પ્રભુ તમે આ સંસાર
માં ને મૃત્યુનો ભય તેને હરાવ કરનારા
છો એકજ નેનો કોટી સુર્યના નેવો પ્રકા
શ છે અને હાથને વીશે ગર્જનામણી આ
યુધ તેને ધારણ કરનારા શુદ્ધ મોતીના

સરખો તમારો પ્રકાશ નામ (વર્ણ દેહનો
છે) ને સૌવરણ્યના સરખાં સુંદીર વસ્ત્ર ધારણ
કરો છો અને રત્ન જડીત્ર કુંડળ
ચુકત કમળના સરખાં નીરમળ નેત્ર છે.
હું પ્રભુ તમે કૃતી સહુવરતમાન એવા આ
મે તમારી સ્તુતી કરીએ છીએ ॥ ૧૦૦ ॥

દેવોમુઢાહમજ્ઞાતે

તત્ત્વજાનકથંવિભો ॥

તસ્માતેશતસોવિશ્વ

નમઃકુર્યામમન્યધિ ॥ ૧૦૧ ॥

હું બધું આમે મુંઢ દેવ છીએ તે તમા
રા તત્ત્વને કેમ કરીને જાણી શકીએ તે
કારણ માટે સૌ પ્રકારે એક બુધીવાન એ
વા આમે તમને નમસ્કાર કરીએ છી
એ ॥ ૧૦૧ ॥

દેવમેયત્રકુત્રાપિ

સ્થિતાયા અપિ સર્વદા ॥

ત્વત્પાદકમલેશક્ત

ભક્તિરેવ સદાસ્તુમે ॥ ૧૦૨ ॥

હું દેવ જ્યાંહાં ત્યાંહાં અમારો જ
જમ થાય ત્યાંહાં સરવે કાળને વીશે નીર
મળ એવા ને તમારા અરણ્યકમળ તેના
વીશે અમારી આશકતી (ભક્તી) નીરંતર
રહેજો. ઐ અમે માગીએ છીએ ॥ ૧૦૨ ॥

શિવોઋષીણાં પિતરઃ પરેષા ॥

સ્તવૈગૃણાં તપરિપુજ્યયંતઃ ॥

આનંદશિલ્પીવિત્તપુર્ણચિન્તા ॥

વમ્ભુવિરેપ્રાપ્તમનોરથાસ્તે ॥ ૧૦૩ ॥

કહ્યાંજુ રૂપ એવા ને શિવ ને ઋષી લો
કોના પીતૃ અને પરેશ (બીજા લોકોના પી
તૃ) ને આજ્ઞાં હ વડે કરીને પુજન કરતા
સતા સ્તોત્ર વડે કરીને સ્તુતી કરતા હવે

અને આણુંદ વડે કરીને વીશ્વકર્માનું ને
સાસ તેને વીશે પરીપુરુષ છે ચીત નેમનું
અને પરીપુરુષ છે વિશ્વકર્માને વીશે પ્રીતી
નેમની એવા પુર્વે કહેલા ને દેવ નેમને
પ્રાપ્ત થએલી છે મનની પીડાઓ એવા
હોતા હવા. ॥ ૧૦૩ ॥

गुणांचतवशंरव्यातु
वेदांनेतिवदंतिहि ॥

किंपुनर्मंदबुद्धिश्च
वर्णयामितवमभो ॥ १०४ ॥

હું વીશ્વકર્મા ભગવાન તમારા ગુણ
ની સંખ્યા ગણવાને બેઠ પાણ નેતી નેતી
ગાન કરેછે તો કરીને મંદબુદ્ધી તે શુંવર
જન કરી સકીએ માટે હું પ્રભો એવા તમા
રા આચારને અમોઘ ગુણછે ॥ ૧૦૪ ॥

(૧૦૦)

યોષીશોષીનમસ્તેસ્તુ
ક્રાંપાંકર્તુમમોપરિ
ઈતિશ્રુત્વાસ્તુતિતત્ર

પ્રસન્નોવિશ્વરૂપચ ॥ ૧૦૫ ॥

માટે હું પ્રભો નેવા તમે છો તેવાજ
તમને અમે નમસ્કાર કરીએ છીએ. તથી
અમારી ઉપર કૃપા કરવાને સામર્થ્ય છો.
ઇતી (એ પ્રમાણે) સ્તુતી સાંભળીને વિ,
શ્વકરમા પ્રસન્ન હોતા હતા. ॥ ૧૦૫ ॥

ઇથંસ્ફાટિકસંન્નિભંકૃતિપતિ

પુજાત્મુદંપ્રાપ્તયે ॥

મુક્ત્વાભોગત્તદેવચાવનિતલે

લબ્ધાજનુમાનવં ॥

ભક્ત્યાયઃપરિપુજ્યયેત્પ્રતિદિનં

ક્રત્વાગુરુશાસ્ત્રગં ॥

ધુત્તવાચાત્રસુખંસંમસ્તમતુલં

પશ્ચાત્સગછેપ્તરં ॥ ૧૦૬ ॥

એ પ્રકારે જે પુરૂષ વિશ્વકર્માના વંશમાં ઉત્પન્ન થઈને ઘણાજ આણંદ વડે કરી હરપથી પોતાના કલ્યાણને અર્થે કરીને સ્નાટીક મણીવા સરખો છે વળુ જે મનો એવા વિશ્વકર્મા પ્રભુ જે કૃતી દેવી તેના સ્વાંમી, તેમની પુજા કરીને સ્તોત્ર ભણીએ તો મનુષ્યનો જન્મ પામી આ પૃથ્વીને વીશે નાના પ્રકારના ભોગ ભોગ વે ॥ અને શાસ્ત્રને જાણનાર એવા ગુરૂ થકી જ્ઞાન પામીને પુણ્ય ભકતીએ કરીને એ પ્રભુની પુજા કરેછે તે પુરૂષ આ લોક ને વિશે સમસ્ત સુખને ભોગવીને પરલોક (તેમના પંદને પામેછે) ॥ ૧૦૬ ॥

રહસ્યમેતત્શ્રુતિસારસંગ્રહ ॥

મયાવિદિત્વાજગતાભવાનૂક્રતે ॥

યસ્ત્વેતદાલોચયતિહબુદ્ધિમાન્ ॥

સમુશ્વતેપાતકરાશિભિક્ષણાત્ ૧૦૭

આને સ્તોત્ર રૂપી સાક્ષનો સાર તે
 નો ને સંમ્રહ ને એકાંત તમારી સ્તુતી,
 તેને અમે જાણીને જગતના ઉધારને આ
 રથે નિશ્ચય કરેલું છે માટે ને બુદ્ધીમાન
 પુરૂષ તમારા વંશમાં સંસારને વિશે આ
 સ્તુતિનો આલોચન (પાઠ) કરે છે તે પુરૂષ
 પાપના સમુહ થકી ક્ષણ વારમાં મુક્તી
 પામે છે. એમાં સંશય નથી. ॥ ૧૦૭ ॥

एवंस्तुत्वाब्रह्माद्या

वैष्णवाद्यासुरोत्तमा ।:

प्रसन्नोविश्वकर्माणं

સ્તોત્રજગત્રિપાવનં ॥ ૧૦૮ ॥

એ પ્રકારે પ્રજ્ઞા વિસ્તુ ને હિતમ
એવા ને દેવતા તે આ વિશ્વકર્માની સ્તુ
તિ કરતા હવા એકું ત્રણ જગતને (સ્વ
અ, મૃત્યુ, ને પાતાળને) પાવન કરે એકું
સ્તોત્ર સાંભળી વિશ્વકર્મ પ્રસન્ન થાય છે
॥ ૧૦૮ ॥

ધન્યાંયશ્ચઆયુષ્ય
આરોગ્યંચપુનઃપુનઃ ॥

પ્રાપ્તુયાતશ્રવણાંતંવૈ
પાપાઘોઘૌઘનાશનં ॥ ૧૦૯ ॥

આ સ્તોત્ર ને સરવે દેવતાઓનું ક
રેણું તે ને પ્રાણી વિશ્વકર્માના વંશમાં હ
સંન થઈને વારંવાર ભણશે તેને ધન, યશ
આયુષ્ય ને પરીવારની વરધી વિશ્વકર્મા

(૧૦૪)

કરશે ને તે પુરૂષનો દેહ આરોગ્ય રહેશે ને
સાંભળશે વા સંભળાવશે, ભણુશે વા ભ
ણાવશે તેના પાપના તનુહ ઉશે તો પાણુ
નાશ પામશે ॥ એમાં સંશય ન જાણવો
॥ ૧૦૯ ॥

ब्रह्महत्यादिपापानां
स्त्रीहत्यास्तथैवच ॥

गौहत्याविनःश्यन्ति ॥

भक्तिभावकरोतिच ॥ ११० ॥

इति श्रीमद् विश्वकर्मानुस्तोत्रसं
पूर्ण ॥ समाप्तं ॥ शुभंभवतु ॥
श्रीरस्तु ॥ कल्याणमस्तु ॥ ॥ ॥

વડી ને પુરૂષ આ સ્તોત્રનો લક્તી
ભાવ વડે કરીને નીત્ય પાઠ કરશે તેનાં પ્ર
ભ હુત્યા, સ્ત્રી હુત્યા ને ગા હુત્યા દીપાપ
હશે તો પાણુ નાશ પામી જશે. ॥ ૧૧૦ ॥

॥ અથશ્રીગજપુજાપ્રારંભ ॥

મંદ્રવાયુવિશ્વકર્મા હુતાસો બ્રહ્મકાલવાન્ ॥

સોમચૈશ્ણુમરુતશ્ચ પુષ્પોમુલાવેરાજિતા ॥ ૧ ॥

અર્થ ॥ વિશ્વકર્માના પુત્રને આસો વદ ૧૩ ને દી
બસે ગજની પુજા કરવી તે ગજને વીશે આઠ દેવ આ
ઠ પુષ્પમાં રહેલા છે તેમનું પુજન અનુક્રમે કરવું ॥

મુળના પેહેલા ફુલમાં માહાદેવજી છે. ખીજામાં
વાયુ દેવ છે. ત્રીજા ફુલમાં વિશ્વકર્મા દેવ છે. ચોથા ફુલમાં
અગ્ની દેવ છે. પાંચમાં ફુલમાં ઘ્મજાજી રહ્યા છે. છઠામાં
ચંદ્રમા દેવ છે સાંતમાં ફુલમાં વિષ્ણુ ભગવાન છે ને આ
ઠમા ફુલમાં મરુત દેવ છે એ રીતે આઠ દેવ છે તેમની
પુજા વીધી સહીત દુપટીપ નૈવેદ્ય પુષ્પ અખીલ ગુલાલ
પાન સોપારી શ્રોફલ દક્ષણા સહીત કરવી આમણ દવા
રાએ કરવી ગજનું પાટલા ઉપર સ્થાપન કરીને ॥ ૧ ॥
છતી ગજ પુજા.

॥ અથશ્રી વિશ્વકર્માનો થાળ ॥

મારે ઘેર આવજો માવા કહીને કોદરી ખાવા એ રાગ
જમાડું જુગતી કરી આવો વિશ્વકર્મા હરી. ॥ ટેક.
ચંદન ચોક્કી પધરાવું પ્રભુ પ્રેમ કરીને આજ.

ગંગા જળે સ્નાન કરાવું વિંથી વડે મહારાજ ॥ ૧૮—૧

- પીતાંબર પેહેરાવું પ્રભુ કેશરી તીલક સાર ॥
 જનઈ જુઘ ગુલાબ તથા કંઠે ધરાવું હાર. ॥ જ-૨
 હેમ બાજઠે બેસારું પ્રભુ ધરું શોનાનો થાળ.
 વીધ વિધીના બ્રમ ધરાવું જમો દીનદયાળ ॥ જ-૩
 મીઠા લાડુ સાકરના કીચા વ્રત તથો નહોં પાર ॥
 શીરો ને વળી સુખડી મુકું ત્રીધારો કંસાર ॥ જ-૪
 રોવ રોવઈયા કથુસાધ મોતીચુર તથા મીઠાન ॥
 બરશી ચુરમું લાકડસાધ જમો તમે બજવાન ॥ જ-૫
 પેંડા પતાસાં બરશી અને ગુળાંનો નહોં પાર ॥
 ધેખર સુતરફેણી જલેખી ઉપર ધીની ધાર૦ ॥ જ-૬
 સકરપારા સાકરચણા કાળુ છે અથાક ॥
 પ્રેમ ધરીને પીરસું પ્રભુ નાના વીધના પાક ॥ જ-૭
 પુરણપોળી ધારીપુરી પુરી પાપડ સાર ॥
 વડાં વડી માંહે ધરી પ્રભુ સ્વાદ તથો નહોં પાર જ-૮
 બાસુદી દુધપાક શીખંડ સ્વાદ તથો નહોં પાર ॥
 દ્રાક્ષ ચારોળી બદામ એલચી કેશર રંગ અપાર જ-૯
 લોખુ કેરી કરમદ આદાચીરીને કેર ॥
 અથાણાં વીધ વીધનાં મુકું જમોને રૂડી પેર જ-૧૦
 દુધી કેળાંને રાધ ચડાવી રાધતાં કીધાં સાર ॥
 દહીં બાગીને ઠઠી કરી માંહે વડી વપાર ॥ જ-૧૧
 રતાળુ સુરખુ પરવર ગીલોડાનાં સાક ॥

(૧૦૭)

કોણ ક'ડાડાં મોઢરો મુળા વાસોળને વંતાક જ-૧૨
ચટણી અનેક વીધની કાધી દાળ ચંપાનોછોડ ॥
મશાલો મન ગમતો મુકું જમતાં ઉપજો કોડ જ-૧૩
કમોદનો પ્રભુ કુર જનાબ્યો લવીંગનો વધાર ॥
કેશરી કુર હું પીરમું પ્રભુ ઉપર ધીની ધાર જ-૧૪
સોના ઝારી માંહે નીર ગંગાનાં પાન કરો મહારાજ ॥
આચમન હરી હેતે કરો દાસનાં આરો ઠાજ જ-૧૫
બાસેઠ પાનતું બીડું સોપારી સેવરધન સાથ ॥
નીજ જનના કોડ પુરો પ્રભુ જોડે ગોવરધનદાથ જ-૧૬

અથશ્રી વિશ્વકરમાની આરતી. ॥

શીવની આરતીનો રાગ.

જય ત્રીગુણાત્મક સ્વામી, જય ત્રીગુણાત્મક સ્વામી.
અખંડાનંદ કહાવો, અખંડાનંદ કહાવો, બાળગુણબદુનામી
જંચ વદન ત્રીનેત્ર જુજ ચતુર સોહીએ,
ચતુરા શુદ્ધ વિરાજે મણી મુગટ મોહીએ જય ૨
રજતમ સત્વ સ્વરૂપ છો અંતરજમી
ગુણ થકી પર પ્રગટયા આપે નિરકામી જયત્રી ૩
કૃતી રહી અરધાંજે જગતીમર હરતા
બ્રહ્મા વિષ્ણુ સદા શીવ ધ્યાન સદા ધરતા જયત્રી ૪
નીજ ઇછાથી સ્થીર જુતબને સ્થાપી
મદ્ભાવળ મેરને અચળ કર્યા આપી વજય ત્રીગુણ ૫

(૧૦૮)

અંધકનો વધ કીધો દેવ તણો કાળે.
બ્રહ્માને સુખ આપ્યું સદી સકળ રાજે જયત્રી ૬
ત્રણ પુરી ઈછાથી કીધી સુખકારી,
વિરતું વીરંચી શીવને સ્થાપ્યા અધીકારી જયત્રી ૭
અટપુરી સુખ ધામ છે શોભા બારી
અટ્ટદેવને આપી કીધા અધીકારી જયત્રી ૮
સિદ્ધ ચારણ નગ નાગ જનં અભે કીધા
ઋસી વિદ્યાધર દેવને વર રૂડા દીધા. જયત્રી ૯
નીજ માયા બળ આપ લીલા વિરતારી
ત્રણ કહાવો જગના આપે સુખકારી જયત્રી ૧૦
અનંત સુખ દેવતાને આપી પ્રગટયા વસુદેવારે
લક્ષ્મી જનની અડતા હરધડી હરી વારે જયત્રી ૧૧
સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળ રચના કીધી છે બારો
ધક્ષેણ ધડમાં વશીઆ ગજસુત્ર ધારી જયત્રી ૧૨
કૃતી નારીને વરીઆ અદ્ભુત રૂપ ધારી,
પાવન કીધી પૃથ્વી વિશ્વક સુખકારી. જયત્રી ૧૩
સમપુરી સમતુલ્ય ધક્ષેણધડ કીધો
દેવ સકળ બ્રાં વશીઆ લાવો બહુ લીધો જયત્રી ૧૪
ત્રીગુણ રૂપની આરતી જે કાઈ ગારો
લણે ગોવરધનદાસ વધકુંઠે જાશે. જયત્રી ૧૫

સમાપ્ત.

(૧૦૯)

સદ્ગ્રંથસ્ત સુધારોનાં નામ.

૨૧ મીઝી પરશોતમ કેશવજી	૧ જીવરાજ રૂડા જુનાગઢ
મુ. જોડીઆ તથા બાળંબા	૧ વેલજી કેશવજી કછકોડાય
૧૧ મીઝી દેવસી આણંદજી	૧ લીલાધર જુઠા બામણાસા
મુ. દોલ	૧ જમનાદાસ જીવરાજ
૫ ઠાળા મનજી હણીઆણા	રાજકોટ
૫ ખેચરજી સવજી દુવારકાં	૧ હંસરાજ વાલજી બાહુકા
૫ રામજી જેરામ કછગોધરા	૧ જીવરાજ મુળજી ખોટાત
૪ હરજી ભવાન કછકોડાય	૧ મોતી કાનજી ધરાધ
૨ જીવરામ અંબારામ કુકરવાડા	૧ રવજી રામજી વસાઈ
૨ દેવરામ પ્રેમજી કછવીરાણી	૧ તળસી ખુશાલ આસેસણુ
૧ જમનલાલ અમીચંદ લાડોલ	૧ ગોવરધન મેધજી વળા
૧ અમુલખ રખીરામ ખરોડ	૧ મોતીરામ ઇંદ્રા કાકરવાડા
૧ વલ્લભરામ મોતીરામ	મુ. માણસા
જેરીતા	૧ નથુરામ શંકર
૧ જોઈતારામ નરશીરામ	૧ ગોવીંદરામ જેઠારામ
મુ-ઠાસંઠરા	૧ દેવચંદ જેઠારામ
૧ ભવાન બાણજી પરધરી	૧ મમનલાલ ઝવેરદાસ
૧ તળસી પ્રેમજી રાતીદેવડી	૧ કેવળરામ કુશળરામ
૧ મોતીરામ પાનાચંદ મઠ	મુ. પીલવાધ
૧ કરશન લાધા મોંડલ	૧ સુ. જમનલાલ મુળચંદ

૧ સુ. રણુછોડ પરભુદાસ	મુ. દમણુ
૧ સુ. ગીરવરજાલ સેવકરામ	૨ સુ. લક્ષમણુ વલભ
૧ સુ. અંબારામ જોષ્ઠતારામ	૨ સુ. કેશુર રામા
૧ સુ. અંબારામ સાંકળચંદ	૨ સુ. તીકમ નારાણુ
૧ સુ. લલુ રામચંદ	૧ સુ. જીવણુ મોરાર
૧ સુ. બાધચંદ નરસીરામ	૧ સુ. મકનલાલ ભુલા
મુ. બીલોદરા	૧ સુ. વીઠલ બીખા
૧ સુ. રણુછોડ મઆરામ	૧ સુ. વનમાળી દલા
૧ સુ. મંછારામ કીસોરદાસ	૧ સુ. વલભ મકન
૧ સુ. પરાંણુ પ્રેમચંદ	૧ સુ. ગોવીંદ લાલ
મુ. વીજપુર	૧ સુ. ગાંડા દુલભ
૧ સુ. વલભરામ મલુકચંદ	૧ સુ. વીઠલ મોરાર
૧ સુ. અમથારામ પરભુદાસ	૧ સુ. વનમાળી લખુ
૧ સુ. મગનલાલ ગણુપતરામ	૧ સુ. રામા મકન
૧ સુ. શામા જીવરામ	૧ સુ. મકન મોરાર
૧ સુ. મોહનલાલ મોતીરામ	૧ સુ. મોરાર લક્ષમણુ
૧ સુ. ઠાલુબાધ મીરાતરામ	૧ સુ. નાયણુદાસ ભુલા
મુ. રણુસણુ	૧ સુ. ગોપાળ દુલભ
૧ સુ. કુખેરદાસ ઝવેર	૧ સુ. જીવણુ પરશોતમ
૧ સુ. રણુછોડ રેવા	૧ સુ. કેશુર હરી
૧ સુ. જીવરામ ઘેઢેલા ખેરાળુ	૧ સુ. હરજીવન આણુદંબ

(૧૧૧)

૧ સુ. લાલજી નાયજી
 ૧ સુ. ભગવાન લાલ
 ૧ સુ. પરશોતમ હરી
 ૧ સુ. છાયા કરશન
 ૧ સુ. કેશુર દુલભ
 ૧ સુ. મોરાર પરશોતમ
 ૧ સુ. જીવજી પ્રેમા
 ૧ સુ. વીઠલ કેશુર
 ૧ સુ. છાયા દલા
 ૧ સુ. લક્ષ્મજી ગોપાળ
 ૧ સુ. હરજીવન ખુશાલ
 ૧ સુ. રણછોડ કલ્યાણ
 ૧ સુ. મોરાર વીઠલ
 ૧ સુ. રણછોડ હરી
 ૧ સુ. પ્રેમજી વલ્લભ
 ૧ સુ. આણંદજી વલ્લભ
 ૧ સુ. ગોવીંદ દુલભ
 ૧ સુ. બીખા વીઠલ
 ૧ સુ. પ્રેમા મોરાર
 ૧ સુ. પરશોતમ શંકર
 ૧ સુ. વીઠલ નરશી

૧ સુ. રામા લખુ
 ૧ સુ. પરશોતમ જગા
 ૧ સુ. નાયજી દુલભ
 ૧ સુ. પ્રેમા નાયજી
 ૧ સુ. પરશોતમ વલ્લભ
 ૧ સુ. વલ્લભ દુલભ
 ૧ સુ. નાયજી જીવજી
 ૧ સુ. બીખા મોરાર
 ૧ સુ. લખુ બીખા
 ૧ સુ. નાયજી મોરાર
 ૧ સુ. કુબેરજી લાલ
 ૧ સુ. ભગવાન વીઠલ
 ૧ સુ. જીવજી લખુ
 ૧ સુ. મોરાર નાયજી
 ૧ સુ. ભગવાન નાયજી
 ૧ સુ. દુલભ નાયજી
 ૧ સુ. મોરાર નાગર
 ૧ સુ. રતનજી લખુ
 ૧ સુ. બીખા દુલભ
 ૧ સુ. લક્ષ્મજી મોરાર

મુ. વલસાડ

- ૨ સુ. કેશુર મકન
૨ સુ. વીઠલ ગોવીંદ
૧ સુ. કેશુર કરશન
૧ સુ. મકન નથુ
૧ નારાયણ નીછા

મુ. પારડી

- ૧ સુ. લાલજી દયાલ
૧ સુ. રણછોડ શંકર
૧ સુ. રતનજી શંકર
૧ સુ. નરસી નાના

મુ. પરીએ

- ૧ સુ. પ્રેમા રણછોડ
૧ સુ. લાલજી દુલભ
૧ સુ. મકન કલ્યાણ
૧ સુ. પ્રેમા ગોપાળ
૧ સુ. દુલભ ગોપાળ
૧ સુ. કલ્યાણ નરસી
૧ સુ. બીખા વીઠલ
૧ સુ. કૃષ્ણેરજી બીખા
૧ સુ. પરશોતમ મકન

મુ. ખીલીમોરા

- ૧ સુ. રણછોડ હરી
૧ સુ. વાલજી રધા

૧ સુ. પ્રેમા કૃષ્ણેર

૧ સુ. નરસી રતનજી

૧ સુ. કીકાભાઈ વાધા

મુ. તલાવચોરા

૧ સુ. કેશુર દાજી

૧ સુ. ગોવીંદ કીકા

૧ સુ. જીવણ ભુલા

મુ. દાદર

૧ સુ. પરશોતમ મકનજી

૧ સુ. લાલજી નાયણ

૧ મોરાર ગોવીંદ

મુ. કુંભરી

૧ દુલભ ઝીણા

૧ રામજી લાલ

૧ નાના દાજી

૧ પરશોતમ મકન

૧ ભગવાન છખાઈ

૧ ભલુ દાજી

૧ ગોવીંદ પરશોતમ ડેહેલા

૧ રતનજી મુ. પનવેલી

૧ નરસી બીખા મુ. નવસારી

૧ નાયણ પરશોતમ પલસાણા

૧ દુલભ જમા ખતલવાડા

૧ રતનજી વીઠલ મરોબી

